

Våld i nära relationer

Erfarenheter av arbetet vid Centrum mot våld och
Kvinnojouren i Jämtlands län
Helena Hopstadius

Sammanfattning

Var tredje kvinna utsätts någon gång i sitt liv för våld. Våldet innebär stora problem för de drabbade kvinnorna och dessutom en stor ekonomisk påfrestning för samhället. I Sverige har socialnämnden ansvar för att våldsutsatta personer får den hjälp och stöd de behöver och särskilt skall socialnämnden ta hänsyn till kvinnor och barn. Kvinnorna ska få kännedom om sin rätt att få sina behov av stöd utredda och erbjudas hjälp och stöd, samt få beslut som kan överklagas. Att beslut fattas är av stor vikt för kvinnans rättssäkerhet.

I Jämtlands län kan våldsutsatta kvinnor få stöd och hjälp inom två verksamheter; *Centrum mot våld* (CMV) och *Kvinnojouren – en fristad i ingenmansland* (Kvinnojouren). CMV är en öppen verksamhet som vänder sig till alla personer i Jämtlands län som utsatts för våld i en nära relation, samt barn som bevittnat våld. Kvinnojouren är en ideell förening som driver ett skyddat boende för våldsutsatta kvinnor i länet.

Socialnämnden kan överlämna utförandet av insatser enligt socialtjänstlagen till ideella föreningar, men inte utan föregående behovsutredning. Socialnämnden har då ansvar att kontrollera och följa upp de verksamheter till vilka genomförandet av en insats har överlämnats. Socialnämnden är också ansvarig att följa upp enskilda ärenden.

Mittuniversitetet har på uppdrag av Regionförbundet i Jämtlands län genomfört en utvärdering av arbetet vid CMV och Kvinnojouren för att utröna om kommunerna i Jämtlands län uppfyller ansvarskraven utifrån Socialstyrelsens meddelandeblad nr 2/2012 *Socialnämnders respektive ideella föreningars ansvar för en god kvalitet m.m. vid utförandet av insatser enligt socialtjänstlagen* när kommunerna hänvisar kvinnor till CMV och Kvinnojouren.

Det material som ligger till grund för utvärderingen är intervjuer med personer som fått hjälp eller stöd från CMV och/eller Kvinnojouren, samt intervjuer med anställd personal inom respektive verksamhet. Utvärderingen består även av resultatet från en enkätundersökning bland tjänstemän verksamma inom individ-familj och omsorg i länets samtliga kommuner.

Resultaten visar att de intervjuade kvinnorna har haft svårt att veta vart de ska vända sig för att få hjälp och stöd. Några upplever att de hänvisats runt mellan olika stödinstanser och flera uppger att de sällan fått frågan om upplevt våld i sina kontakter med socialtjänsten. Samtliga hade ett stort behov av samtalsstöd och erfarenheterna av den hjälp som erbjudits av CMV och Kvinnojouren upplevs mycket positivt. Dock saknar samtliga någon form av uppföljning. Anställda vid CMV och Kvinnojouren bedömer att kunskapen om våld i nära relationer varierar

stort mellan olika handläggare inom socialtjänsten. Även tjänstemän inom socialtjänsten uppger att de saknar tillräckliga kunskaper om våld i nära relationer och att detta påverkar förmågan att undersöka och bedöma behovet av individuella insatser. Våra studier visar också att många tjänstemän hänvisar våldsutsatta kvinnor till både CMV och Kvinnojouren utan föregående biståndsbeslut, vilket innebär att kommunerna då förbiser lagstiftningens krav.

Innehållsförteckning

Förord.....	8
Inledning.....	9
Utvärderingsuppdraget	10
Metod	11
Intervjuer med hjälpsökande	12
Intervjuer med anställda inom CMV och Kvinnojouren	13
Webbaserad enkät till tjänstemän inom socialtjänsten.....	14
Rapportens disposition	15
Tidigare forskning	16
Kunskap om våld i nära relationer	16
Utredning och erfarenheter av stödinsatser	17
Skyddat boende.....	17
Samverkan	18
Uppföljning och kvalitetssäkring	19
Arbetet med våld i nära relationer i Jämtland	21
Kommunernas ansvar	21
Socialnämnders ansvar för god kvalitet enligt socialtjänstlagen	22
Ideella föreningars ansvar för god kvalitet.....	22
Statistik.....	24
Samverkan	26
Centrum mot våld.....	27
Personal/bemanning.....	27
Målgrupp för verksamheten.....	27
Verksamhetens arbete och insatser.....	28
Dokumentation av insatser.....	29
Uppföljning av verksamhetens arbete.....	29
Samverkan med andra aktörer	29
Ansvarsförhållanden.....	30

Kvinnojouren	31
<i>Personal/bemanning</i>	31
<i>Målgrupp för verksamheten</i>	32
<i>Verksamhetens arbete och insatser</i>	32
<i>Dokumentation av insatser</i>	33
<i>Uppföljning av verksamhetens insatser</i>	33
<i>Samverkan med andra aktörer</i>	34
<i>Ansvarsförhållanden</i>	34
Sammanfattning.....	36
Hjälsökandes erfarenheter av CMV och Kvinnojouren	38
Respondenternas behov av stöd	38
Att söka hjälp och stöd.....	38
Kontakten med CMV	40
Kontakten med Kvinnojouren	42
Sammanfattning.....	43
Socialtjänstens samarbete med CMV och Kvinnojouren	45
Svarsfrekvens	45
Kunskap och arbete med våldsutsatta kvinnor.....	46
Bedömning av CMV:s arbete	46
Bedömning av Kvinnojourens arbete	48
Sammanfattning.....	50
Sammanfattande slutsatser.....	51
Kunskap om våld i nära relationer	51
Utredning och bedömning av stödinsatser	52
Skyddat boende.....	52
Samverkan	53
Uppföljning och kvalitetssäkring	54
Referenslista.....	55
Bilagor	58

Förord

Socialstyrelsen har gett ut allmänna råd (SOSFS 2009:22) som förtydligar socialnämndens ansvar för att ge stöd och hjälp till våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld. Socialnämnden har enligt socialtjänstlagen ansvar för att våldsutsatta personer får det stöd och den hjälp som de behöver (SoL, 2 kap. § 1). Insatserna skall utföras i samverkan med myndigheter och andra aktörer när behov av detta finns för den enskilde (SoL, 3 kap. § 5). Insatserna ska vara av god kvalitet oavsett vem som utför dem (SoL, 3 kap. § 3). Socialstyrelsens meddelandeblad nr 2/2012 ”Socialnämnders respektive ideella föreningars ansvar för att god kvalitet m.m. vid utförandet av insatser enligt socialtjänstlagen” beskriver de ansvarskrav som åligger kommunerna.

Kommunerna i Jämtlands län har valt att möta ansvaret genom två verksamheter; dels den ideella föreningen Kvinnojouren som startade 1982, dels genom ett kommungemensamt projekt ”Centrum mot våld i nära relation” som startade 2010.

För att undersöka om kommunerna uppfyller ställda ansvarskrav samt för att följa upp verksamheternas ansvar avseende våldsutsatta kvinnor, beslutade Sociala samrådsgruppen den 22 februari 2013 att uppdra till FoU Jämt att utvärdera de båda verksamheterna. FoU Jämt valde att anlita Mittuniversitetets avdelning för socialt arbete för uppdraget.

Forskningsassistent Helena Hopstadius har på ett förtjänstfullt sätt genomfört utvärderingen under handledning av docent Majen Espvall och lektor Sofie G Karlsson. Utvärderingen består av tre delar; enkät till berörda tjänstemän som rekommenderar/hänvisar våldsutsatta till de båda verksamheterna, intervjuer med personal i respektive verksamhet samt intervjuer med personer som har sökt eller fått stöd av verksamheterna. Studien är etikprövad och godkänd av Regionala etikprövningsnämnden i Umeå.

Ett stort tack till alla som har medverkat i utvärderingen. Ett särskilt tack riktas till de våldsutsatta personer som beredvilligt har delat med sig av sina erfarenheter.

Östersund 14 februari 2014

Ingegerd Skoglund-Öhman
Forskningsledare, FoU Jämt

Inledning

Socialstyrelsen definierar våld i nära relationer som mönster av handlingar som kan vara allt ifrån subtila gärningar till grova brott. Mer konkret är det allt från att bli förlöjligad till att utsättas för våldtäkt eller allvarliga hot. Våld i nära relationer är ofta en kombination av flera typer av våld som fysiskt, sexuellt och psykiskt våld (Socialstyrelsen, 2014a). Mäns våld mot kvinnor utgör ett av de största hoten mot kvinnors hälsa och trygghet, och under sin livstid utsätts var tredje kvinna på jorden för våld.

Oberoende av var våldet utövas har det många gemensamma drag. Det vanligaste våldet mot kvinnor globalt och i Sverige är ”vardagsvåld” och den farligaste platsen, där de grövsta våldsbrotten sker, är i kvinnans egna hem (Heimer & Sandberg, 2008). Årligen dödas i genomsnitt 17 kvinnor i Sverige av en man som de har, eller har haft en nära relation till (Brottsförebyggande rådet, 2012).

Kvinnornas fysiska hälsa påverkas också på olika sätt, med allt från blåmärken till frakturer och tandskador, skador i underliv och gynekologiska sjukdomar (Socialstyrelsen, 2006). Även den psykiska hälsan berörs ofta allvarligt, med földeffekter som depression, ångest, ätstörningar, posttraumatiskt stressyndrom (PTSD) och självmordsförsök samt emotionella och sociala problem. Vidare har man sett ett ökat missbruk av alkohol och droger samt ökad konsumtion av tobak, sömnmedel och lugnande medel hos de som utsätts för olika former av övergrepp. Våldet innebär förutom stora problem för de drabbade individerna en stor ekonomisk påfrestning för samhället. Socialstyrelsen har gjort uppskattningen att våldet kostar det svenska samhället mellan 2 695–3 300 miljoner kronor per år (ibid).

I Sverige har socialnämnden ansvar för att våldsutsatta personer får den hjälp och stöd de behöver (SoL, 2 kap. § 1) och särskild hänsyn skall tas till kvinnor och barn. Av Socialstyrelsens allmänna råd framgår också att tjänstemän inom socialtjänsten ska utreda vilka behov våldsutsatta kvinnor har, samt erbjuda hjälp och stöd. Insatserna skall utformas och genomföras i samverkan med myndigheter och andra aktörer när det finns behov av det för den enskilde (SoL 3 kap. 5 §).

I november 2007 presenterade regeringen *Handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, bedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer* (Skr.2007/08/:39). Handlingsplanen omfattar 56 åtgärder och inkluderar olika samhällsområden som syftar till att arbeta för en kvarstående höjd ambitionsnivå i arbetet mot våld i nära relationer (Brottsförebyggande rådet, 2010). Som ett resultat

av handlingsplanen har kommunerna i Jämtlands län gemensamt ansökt, och beviljats medel för projektet *Centrum mot våld* (CMV). CMV är en öppen verksamhet som vänder sig till alla personer i Jämtlands län som utsatts för våld i nära relationer, samt till barn som bevittnat våld. Verksamheten har funnits i Östersund sedan 2011. Våldsutsatta kvinnor i länet kan även vända sig till *Kvinnojouren – en fristad i ingenmansland* (Kvinnojouren). Kvinnojouren är en ideell förening som driver ett skyddat boende för våldsutsatta kvinnor i länet. Kvinnojouren har funnits i Östersund sedan 1982. Samtliga kommuner i länet har tecknat ett samverkansavtal med Kvinnojouren som innebär att kommunen kan överlämna utförandet av insatser enligt socialtjänstlagen (SoL) till föreningen.

Utvärderingsuppdraget

Mittuniversitetet, avdelningen för socialt arbete har fått i uppdrag av Regionförbundet i Jämtlands län att genomföra en utvärdering av arbetet vid Kvinnojouren och CMV. Beslut om uppdraget fattades i Sociala samrådsgruppen i Jämtlands län den 22 februari 2013. Information om utvärderingsuppdraget återfinns i bilaga 1. Utvärderingsuppdraget syftar till att undersöka om kommunerna uppfyller ansvarskraven enligt Socialstyrelsens meddelandeblad nr 2/2012 *Socialnämnders respektive ideella föreningars ansvar för en god kvalitet m.m. vid utförandet av insatser enligt socialtjänstlagen*. I uppdraget står angivet att de två verksamheterna CMV respektive Kvinnojouren skall utvärderas. Utvärderingen avgränsas till målgruppen kvinnor.

Enligt uppdrag ska utvärderingen innehålla: 1) Beskrivning av kommunernas ansvar för god kvalitet vid utförandet av insatser enligt Socialstyrelsens meddelandeblad nr 2/2012, 2) Beskrivning av erfarenheter från professionen och verksamhetsansvariga, 3) Beskrivning av erfarenheter från kvinnor som sökt råd och stöd.

Arbetet har konkretiserats i följande frågeställningar:

- Hur upplever kvinnor som varit kontakt med Kvinnojouren och CMV att de blivit bemötta? Vilket stöd har erbjudits? Hur har det aktuella stödet bidragit till en förändrad livssituation?
- Hur beskriver personal inom Kvinnojouren och CMV verksamheternas organisation, målsättning, arbetsmetoder och samarbeten? Vilka bedömningar görs av insatsernas resultat?
- Vilka kunskaper har tjänstemän inom socialtjänsten i Jämtlands läns kommuner om våld i nära relationer? Hur ser samarbetet ut och vilken

bedömning gör tjänstemännen av arbetet inom Centrum mot våld och Kvinnojouren?

Metod

Utformningen av utvärderingen har arbetats fram tillsammans med uppdragsgivaren och etikgranskats av Regionala etikprövningsnämnden i Umeå. Nämnden godkände den föreslagna designen med tillägget att det tydligt bör framgå i informationsbrevet att materialet kan användas för forskning¹.

För att få svar på utvärderingens frågeställningar (se syfte) har både kvalitativa och kvantitativa metoder använts. Kvalitativa ansatser, i detta fall genom intervjuer med berörda, ger respondenterna utrymme att tala om sådant som de upplever som viktigt och relevant och öppnar för möjligheten att ställa kompletterande och fördjupande frågor. Kvantitativ metod i form av en webbaserad enkät är lämpligt då vi vill ställa frågor till ett större antal personer, i detta fall anställda inom socialtjänsten i länets kommuner. Webbaserade enkäter är lätt att administrera och besvaras i regel snabbare och oftare jämfört med enkäter som skickas genom vanlig postgång.

Materialet som ligger till grund för utvärderingen är intervjuer med personer som fått stöd och hjälp, anställda inom CMV och Kvinnojouren, samt resultatet från en enkätundersökning bland tjänstemän verksamma inom socialtjänsten i länets kommuner. Vidare har material och tidigare forskning inhämtats via Socialstyrelsen och andra myndigheters hemsidor samt i för ändamålet aktuella databaser. Tidigare forskning presenteras för att beskriva arbetet inom våld i nära relationer utifrån svenska förhållanden. Med tanke på att publiceringen i ämnet våld i nära relationer är stort, gör vi inte anspråk på att vara heltäckande i rapporteringen av tidigare forskning.

Arbetet med utvärderingen har inneburit vissa svårigheter och begränsningar vad avser metod och urval. Målsättningen var att allt material skulle vara insamlat och färdigt för bearbetning och analys i slutet av oktober 2013 men insamlingen var klar först i januari 2014. Orsaken till fördröjningen beror framför allt på två orsaker. Ett skäl var att det tog lång tid att få fram namn på tjänstemän som kunde delta i

¹ Insamlat material förvaras i arkiv vid Mittuniversitetet. I enlighet med Mittuniversitetets gällande gallringsbeslut 2008:1 för forskningshandlingar så ska både transkriberingar och inspelningar sparas i 10 år (MIUN 2008/1550) inlåst i arkivskåp. Endast forskningsaktiva forskare i projektet kommer att ha tillgång till forskningsmaterialet såvida inte extern granskning efterfrågas.

enkätstudien, ett annat att det var svårt att komma i kontakt med personer som fått hjälp/stöd hos Kvinnojouren och CMV.

Intervjuer med hjälpsökande

I den första delstudien intervjuades personer som får eller har fått hjälp och stöd hos Kvinnojouren och/eller CMV. I etikprövningen godkändes att kontakt med kvinnor etablerades med hjälp av Kvinnojouren och CMV genom att informationsblad annonserades eller delades ut till besökande. CMV ställde sig villiga att informera om utvärderingen och förmedla kontakter med besökare (se bilaga 2). Genom telefonkontakt gjordes därefter överenskommelser med intresserade intervjupersoner om tid och plats för intervjun.

Kvinnojouren hade däremot inte haft möjlighet att informera och förmedla kontakter till presumtiva intervjupersoner. I samråd med uppdragsgivaren togs då beslut om att annonsera i lokalpressen för att nå personer med erfarenhet av Kvinnojourens arbete. I annonsen sökte vi också personer som varit i kontakt med CMV. Annonsering gjordes i länets lokaltidningar, tidningarnas hemsida på internet, i gratistidningen 100 % Östersund samt på Östersunds kommuns interna och externa hemsida (se bilaga 3).

Intresserade kontaktade sedan själva den ansvariga för utvärderingen för överenskommelse om tid och plats för personlig intervju. De som var tveksamma till ett personligt möte erbjöds alternativet att besvara frågorna i intervjun via telefon. Totalt deltog fem respondenter, fyra kvinnor och en man i delstudie 1, åldern på respondenterna är mellan ca 25 - 60 år.

Vid det inledande telefonsamtalet och vid det personliga mötet, informerades respondenterna om syftet med utvärderingen för att säkerställa ett informativt samtycke till deltagandet i utvärderingen (se bilaga 4). Intervjuerna syftade till att få kunskap om deltagarnas erfarenheter och upplevelse av de stödinsatser de erbjudits av Kvinnojouren och CMV. I flera fall berättade respondenterna på eget initiativ också om egna personliga upplevelser av våld i en nära relation, men dessa berättelser har inte analyserats inom ramen för detta uppdrag. De frågor som ställdes i intervjun handlade om den initiala kontakten, bemötande, personalens kompetens, vilka stödinsatser som erbjudits och hur dessa påverkat den aktuella livssituationen. Intervjuerna tog mellan 30 – 90 minuter. Intervjuguide återfinns i bilaga 5.

Vid intervjuer med hjälpsökande har det varit viktigt att garantera respondenterna anonymitet, därför har inget skriftligt samtycke inhämtats. Vid intervjuer som rör personers personliga liv kan respondenterna uppleva det svårt att delta på grund av sin utsatta livssituation. Det fanns därför en viss risk att frågorna kunde väcka tankar och obearbetade känslor och respondenterna informerades därför om möjligheten att lämna frågor obesvarade och att avbryta intervjun om

man så önskade. Efter intervjun tillfrågades respondenterna om deras upplevelse av intervjun och gavs möjligheten att återkomma med frågor eller funderingar.

Tre intervjuer bandades och transkriberades direkt efter intervjun. Vid två intervjuer fördes anteckningar som senare renskrevs. I utskrivet materialet har alla former av personuppgifter exkluderats.

Intervjuer med anställda inom CMV och Kvinnojouren

Kvinnojouren och CMV informerades om utvärderingen genom uppdragsgivaren våren 2013. Kontakt med verksamheterna togs sedan i september 2013 för överenskommelse om tid och plats för verksamhetsintervjuer. Skriftlig information om utvärderingen tillsändes också verksamheterna (se bilaga 6). Verksamheterna valde själva vilka informanter som skulle delta. Intervjuguiden baserades på tidigare forskning på området och innehöll också frågor formulerade utifrån Socialstyrelsens meddelandeblad nr 2/2012 *Socialnämnders respektive ideella föreningars ansvar för god kvalitet m.m. vid utförandet av insatser enligt socialtjänstlagen*. (För intervjuguide se bilaga 7).

Intervjun med Kvinnojouren företogs i Mittuniversitetets lokaler och här deltog två anställda. Informanterna tillfrågades om intervjun kunde bandas, vilket de accepterade (en av informanterna spelade själv in intervjun för eget bruk). Intervjun varade 75 minuter. CMV intervjuades i sina egna lokaler i Östersund, här deltog tre anställda inom verksamheten. Deltagarna accepterade att intervjun bandades. Intervjun varade 70 minuter.

Samtycket vid de båda intervjuerna dokumenterades inte på annat sätt än att informanterna besvarade intervjufrågorna. Informanterna informerades om möjligheten att återkomma med eventuella frågor efter intervjutillfället. Genomförda intervjuer transkriberades till text, där inga personuppgifter förekommer.

De delar i rapporten som beskriver verksamheterna vid Kvinnojouren och CMV har tillsänds respektive verksamhet före publicering. Syftet var att ge vederbörande möjlighet att korrigera eventuella missuppfattningar, men också möjlighet att lägga till viss information. Några specifika frågeställningar bifogades också till respektive verksamhet där vi efterfrågade upplysningar som skulle kunna komplettera verksamhetsbeskrivningarna. CMV hade inga invändningar på den framskrivna texten och återkom med efterfrågad information. Kvinnojouren meddelade skriftligen omfattande invändningar mot den beskrivning som gjorts av verksamheten (se bilaga 8). Konkreta förslag till ändringar i texten har arbetats in i den beskrivning som görs i nästkommande kapitel. Dock saknas fortfarande kompletterande upplysningar inom vissa områden (för information om vilka kompletterande frågor som ställdes se bilaga 9).

Webbaserad enkät till tjänstemän inom socialtjänsten

IFO cheferna i länets kommuner fick av Regionförbundet uppdraget att lämna kontaktuppgifter på lämpliga tjänstemän att besvara webbenkäten. Totalt svarade 59 tjänstemän på enkäten (för fördelning per kommun se tabell 1).

Den enkät som användes skapades i Google Drive, ett webbaserat enkätverktyg. Enkäten inleddes med frågor om tjänstemännens kunskap om, och arbete med våld i nära relationer. Efter de inledande frågorna bestod enkäten av tre frågeområden med fokus på Kvinnojouren; kunskap om Kvinnojouren, erfarenheter av kontakten med Kvinnojouren och bedömning av Kvinnojourens arbete. Samt tre frågeområden med fokus på CMV; kunskap om CMV, erfarenheter av kontakten med CMV och bedömning av CMV arbete. I enkäten angav respondenten även inom vilken kommun, och inom vilket arbetsområde hon/han arbetar. I enkäten användes filterfrågor, vilket innebär att respondenten automatiskt ”hoppade över” ej relevanta frågeområden beroende på respondentens tidigare svar. Majoriteten av enkätens frågor var utformade som antaganden där svar lämnades på en femgradig Likertskala. I skalan avser värdet 1 att respondenten inte alls håller med påståendet och värdet 5 att respondenten till fullo håller med i påståendet. De som svarat med alternativ 3, innebär att de saknar uppfattning i frågan. I enkäten gavs även möjlighet för respondenten att lämna egna synpunkter. För mer information om enkätens utformning, se bilaga 10. Enkäten distribuerades till tjänstemännen via e-brev, se bilaga 11. I e-brevet bifogades information om utvärderingen, se bilaga 6. Respondenterna deltog anonymt i enkäten och data från de respondenter som slutfört enkäten överfördes automatiskt till Google Drive. Svaren sparades i en fil i programmet med uppgifter om respondenternas enskilda svar. Resultatet från relevanta frågor presenteras dels i beskrivande text, dels i frekvenstabeller där det framgår vilka som håller med, inte håller med eller saknar uppfattning i frågan. Enkätens samtliga tabeller finns tillgängliga hos FoU Jämt.

Rapportens disposition

Rapporten disponeras på följande sätt;

Tidigare forskning

Kapitlet ger en översiktlig bild över den kunskap som finns i Sverige idag med relevans för arbetet med våld i nära relationer.

Arbetet med våld i nära relationer i Jämtlands län

Kapitlet redogör för kommunernas ansvar för män och kvinnor som utsatts för våld i nära relationer och ideella föreningars ansvar då de utför insatser enligt socialtjänstlagen. Vidare redovisas brottsstatistik över anmälda misshandelsbrott under 2012 i Jämtlands län samt hur man arbetar med våld i nära relationer i länet. Här ingår också en närmare beskrivning av CMV:s och Kvinnojourens verksamheter.

Hjälpsökandes erfarenheter av CMV och Kvinnojouren

I kapitlet redovisas resultatet från intervjuer med personer som fått stöd eller hjälp från CMV och/eller Kvinnojouren.

Socialtjänstens samarbete med CMV och Kvinnojouren

I kapitlet redovisas resultatet från en enkätundersökning bland tjänstemän från länets samtliga kommuner. Kapitlet redovisar tjänstemännens kunskap om våld i nära relationer, tjänstemännens erfarenhet av kontakten med CMV och Kvinnojouren samt tjänstemännens bedömning av arbetet vid verksamheterna.

Sammanfattande slutsatser

I kapitlet sammanfattas utvärderingens samlade resultat.

Tidigare forskning

I detta kapitel redovisas svensk forskning inom området våld i nära relationer.

Kunskap om våld i nära relationer

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) har under 2012 - 2013 granskat arbetet med våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld i 60 kommuner/stadsdelsnämnder, 30 kvinnojourer samt 90 verksamheter inom Sveriges samtliga landsting/sjukvårdsregioner. IVO:s tillsyn visar att god kunskap om våld i nära relationer ger bättre förutsättningar att tidigt uppmärksamma och ge adekvat stöd till våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld (IVO, 2014). Trots detta visar granskningen att kommunerna har otillräckliga kunskaper om våldets omfattning och om innebörden och konsekvenserna av våld i nära relationer. Många kommuner behöver utveckla arbetet med särskilt sårbara grupper såsom kvinnor utsatta för hedersrelaterat våld, kvinnor med missbruksproblem eller beroende, kvinnor med funktionsnedsättning, hbt-personer (homosexuella, bisexuella och transsexuella) samt äldre kvinnor. Det saknas också riktade effektiva interventioner för att tillgodose behov av både stöd och behandling för våldsutsatta kvinnor med psykossjukdomar (NCK, 2013) samt grundläggande kunskap för att kunna göra olika hot- och riskbedömningar (Länsstyrelsen Stockholms län, 2012). Forskning visar vidare att det råder okunskap och oförståelse inför samkönat partnervåld (Holmberg, Stjernqvist & Sörensen, 2005). Folkhälsoinstitutet visar också att kunskapsbristen är stor om vilka som tillhör de nationella minoriteterna och kompetens att kunna möta kvinnor som talar ett av de nationella minoritetsspråken (Statens folkhälsoinstitut, 2010). Vid första mötet med socialtjänsten är det därför få som får möta en socialsekreterare som kan tala det egna språket.

Det är inte bara personalen inom myndigheter som erfar bristande kompetens. I flera studier har det framkommit att representanter från kvinnojouren uppger att enskilda handläggare eller kommuner saknar kunskap om våld i nära relationer (IVO, 2014; Schaffer Lindgren & Tengström, 2011).

IVO:s rapport visar att majoriteten av de granskade kommunerna saknar uppföljningsbara mål och/eller har bristfälliga handlingsplaner i arbetet mot våld i nära relationer (IVO, 2014). Statens folkhälsoinstitut (2010) har också visat att myndigheterna saknar speciella riktlinjer och handlingsplaner för att möta kvinnor från etniska minoriteter. Sveriges Kommuner och Landstings (SKL) kartläggning

2009 visar att Kommunerna främst utbildar personal inom områdena; mäns våld mot kvinnor i heterosexuella relationer, barn och unga som upplever våld i nära relationer samt hedersrelaterat våld (SKL, 2009).

Utredning och erfarenheter av stödinsatser

Många kommuner förbiser kravet att inleda individuella utredningar av våldsutsatta kvinnors behov när de ansöker om bistånd. Vidare är det många kommuner som inte fattar beslut om bistånd när man förmedlar olika former av stödinsatser, vilket innebär att lagstiftningens krav negligeras och kvinnan hamnar i en rättsosäker situation (IVO, 2014).

Från tidigare studier kan man se att det är få kvinnor som söker hjälp då de utsätts, eller har utsatts för våld av en manlig partner. Bland annat framkommer att endast en tredjedel av de som utsatts för våld söker stöd, det vanligaste var att kvinnorna söker hjälp inom sjukvården. 9 procent hade sökt stöd hos socialarbetare medan 5 procent av kvinnorna sökt hjälp vid en kvinnojour (Brottsoffermyndigheten, 2001).

RFSL visar att majoriteten av hbtq-personer (homosexuell, bisexuell, transsexuell, queer) skulle söka stöd och hjälp hos vänner eller familjen om de utsatts för våld, ungefär hälften skulle söka stöd hos en kvinnojour, cirka 10 procent skulle söka stöd och hjälp inom socialtjänsten (RFSL, 2013). Däremot visar det sig att lhbt-personer (lesbisk, homosexuell, bisexuell, transsexuell) i högre utsträckning vänder sig till traditionella myndigheter som socialtjänsten, den kommunala familjerådgivningen samt olika jourverksamheter som brottsoffer- och kvinnojourer (Holmberg et al., 2005).

Bland de nationella minoriteterna finns det ett stort missnöje med socialtjänsten. Flera kvinnor känner oro över att berätta vad som hänt och är rädda för att informationen sprider sig inom den egna minoritetsgruppen eller till obehöriga. Däremot har många positiva erfarenheter av kvinnojourernas arbete, som de upplever som en fristad där kvinnor kan få stöd och hjälp (Statens folkhälsoinstitut, 2010). När äldre kvinnor utsatts för våld är det många som avstår från att söka hjälp eftersom kvinnan ofta är i beroendeställning till den som utövat våld (Länsstyrelsen Stockholms län, 2012).

Skyddat boende

IVOs tillsyn (2014) indikerar att skyddade boenden på många sätt utvecklats för att tillgodose de behov som finns. Samtidigt framkommer att många kvinnojourer inte kan ta emot våldsutsatta kvinnor med olika funktionshinder, många är också begränsade att ta emot kvinnor med missbruks- och beroendeproblem (IVO, 2014; Scheffer Lindgren & Tengström, 2011; Socialstyrelsen, 2013a). Kartläggningen visar

också att kommunala boenden inte tar emot medföljande barn i samma omfattning som ideella organisationer. De ideella organisationerna har dock svårigheter att erbjuda boende och stöd till pojkar över 15 år. Vidare tvingas kvinnojourer avvisa kvinnor på grund av platsbrist och ett skäl till detta kan vara svårigheterna att slussa våldsutsatta kvinnor vidare till andra permanenta boendeformer. Många kvinnor upplever det också otryggt att bo ensam på jouren under nätter och helger (IVO, 2014).

Enligt Socialstyrelsens kartläggning kan många boenden inte tillgodose barns behov i tillräcklig omfattning och många boenden saknar anställd personal med relevant utbildning, som till exempel förskolelärare eller fritidsledare. Kartläggningen visar däremot att många boenden anser sig ha kunskap för att ta emot personer som utsatts för hedersrelaterat våld (Socialstyrelsen, 2013a).

Samverkan

När kommuner överläter utförande av insatser enligt socialtjänstlagen till en kvinnojour tecknar kommunerna antingen ett generellt avtal med jouren eller så tecknas enskilda avtal vid de tillfällen då kommunen placerar en kvinna på jouren (Socialstyrelsen, 2013a). I IVO:s tillsyn som granskat ett 30 tal kvinnojourer med en överenskommelse eller avtal med kommunen, framkom att många av jourerna inte hade förstått att de hade fått i uppdrag att utföra socialtjänst. Enligt tillsynen måste överenskommelser och avtal bli tydligare för att samverkan ska fungera (IVO, 2014).

Flera studier pekar på att många kvinnojourer har en bra samverkan med kommuner, men det förekommer också att samverkan inte fungerar. Kvinnojourerna kan uppleva att de saknar stöd från socialtjänsten och/eller att socialtjänsten inte erkänner sitt huvudansvar, därför finns önskemål om tydligare roller och ansvarsfördelning mellan dessa aktörer (IVO, 2014, Scheffer Lindgren & Tengström, 2011).

Socialstyrelsen (2013a) visar att många skyddade boenden har fungerande rutiner för samverkan med bland annat socialtjänsten, polisen, andra skyddade boenden och sjukvården. I SKL:s kartläggning framkom att det är vanligt att kommunerna samverkar med barnavårdscentral, BUP, primärvård och vårdcentraler inom landsting/regioner, vanligaste var samverkan med polis, kvinnojourer, närliggande kommuner, Länsstyrelsen och brottsofferjourer. När kommunerna bedömde samverkan skattade de kvinnojourerna högst, därefter polis och Länsstyrelsen (SKL, 2009).

Enligt IVO:s tillsyn fungerar samverkan mellan olika aktörer bättre i kommuner där personer med ett tydligt uppdrag, som till exempel kvinnofridssamordnare eller kvinnofridsteam, ansvarar för arbetet med våld i nära relationer. Samverkan mellan olika kommuner behöver också förbättras liksom samverkan mellan socialtjänst, hälso- och sjukvård, skola, polis och kvinnojouren/organisationer (IVO, 2014; NCK, 2009).

Uppföljning och kvalitetssäkring

I IVO:s tillsyn framkom flera brister i kommunernas arbete. Framför allt måste kommunerna bli bättre på att ta sitt ansvar utifrån lagstiftningen och att kvalitetsarbetet behöver utvecklas. Brister som framkom var att våldsutsatta kvinnor inte utreds eller att utredningarna är bristfälliga, dokumentation i enskilda ärenden brister, riskbedömning saknas och barn uppmärksammas- eller utreds inte. Vidare är uppföljning samt kort- och långsiktiga åtgärder något som saknas i flera kommuner (IVO, 2014).

Det har även framkommit brister hos kvinnojourerna. Socialstyrelsens kartläggning visar att jourerna dokumenterar sina arbetsinsatser i olika omfattning när det handlar om arbetsanteckningar, statistik över antal boende, genomförandeplan och journaler (Socialstyrelsen, 2013a). IVO (2014) visar också att vissa kvinnojourer behöver utveckla sitt kvalitetsarbete och förbättra sina ledningssystem. En orsak till att kvinnojourer kan uppleva det svårt att planera sin verksamhet och arbeta med kvalitetshöjande åtgärder på längre sikt kan dock förklaras av att deras verksamhet ofta finansieras årsvis (IVO, 2014). Flera saknar också rutiner för att rapportera allvarliga missförhållanden, eller risk för sådana enligt lex Sarah. Tillsynen visar även att kunskapsnivåerna hos kvinnojourernas personal varierar. Ibland saknas kunskap om hur socialtjänsten fungerar, vilket kan resultera i att hjälpen till kvinnan fördröjs (IVO, 2014).

I tillsynen påvisas att kunskapen om barn och barns behov skiftar hos kvinnojourerna, samt att jourer saknar rutiner för orosanmälan för barn. Tillsynen visade att det är vanligt att jourerna informerar kvinnorna om jourens anmälningsskyldighet. Vissa jourer ger även kvinnan en varning innan anmälan. När jouren uppmärksammat att ett barn far illa utgår Kvinnojouren ofta från att det redan pågår en utredning av barnet hos socialnämnden, men enligt IVO är det sällan så i verkligheten.

Socialnämnden är skyldig att följa upp de verksamheter som utför socialtjänst, de är även skyldiga att följa upp enskilda ärenden. Trots det visar granskningen att det bara är var tredje kommun som gör strukturerade uppföljningar och kontrollerar verksamhetens kvalitet (IVO, 2014).

I en studie bland kvinnor med måttlig och lindrig utvecklingsstörning indikerade resultatet att det var lika många som var nöjda med det stöd de fått, som de som var missnöjda (HANDU, 2007). En annan studie bland funktionshindrade kvinnor visade att kvinnorna var mer nöjda med den hjälp och stöd de fick vid kvinnojouren jämfört med stödet från socialtjänsten (Brottsoffermyndigheten, 2001). Erfarenheter hos kvinnor från de nationella minoriteterna i Sverige visar att de har både positiva och negativa erfarenheter av kontakten med socialtjänsten. Ibland har dessa kvinnor bemötts på ett diskriminerande sätt, genom fördomsfulla uttalanden från både socialtjänst och polis (Statens folkhälsoinstitut, 2010).

En studie bland kvinnor som sökt sig till ett skyddat boende på grund av hot om hedersrelaterat våld, visade att många kvinnor fortfarande hade stora psykiska svårigheter ett år efter att de kom till jouren, många av dem var även beroende av ekonomiskt bistånd för boende och försörjning från socialtjänsten (Håkansson, 2007). Socialstyrelsens utvärdering av socialtjänstens och ideella kvinnojourers insatser för våldsutsatta kvinnor slår fast att det är svårt att mäta positiva effekter av enskilda insatser eftersom olika former av insatser ofta kompletterar varandra (Socialstyrelsen, 2011).

Arbetet med våld i nära relationer i Jämtland

Kapitlet redovisar statistik över anmälda misshandelsbrott i Jämtlands län under 2012. Därefter redogörs för kommunernas ansvar för personer som utsatts för våld i nära relationer, samt det ansvar som åligger ideella föreningars då de utför insatser enligt socialtjänstlagen. Vidare beskrivs i detta avsnitt kortfattat det samarbete som finns mellan länets kommuner och andra myndigheter/aktörer i arbetet för att motverka våld i nära relationer. Avslutningsvis presenteras en redogörelse över CMV:s och Kvinnojourens organisation och arbete.

Kommunernas ansvar

I Sverige har socialnämnden ansvar för att våldsutsatta personer får den hjälp och stöd de behöver, vilket framkommer i socialtjänstlagens 2 kapitel 1 §. Socialstyrelsens allmänna råd framhäver vikten av ansvar för alla grupper av kvinnor, inklusive kvinnor med utländsk bakgrund, äldre kvinnor och kvinnor med missbruksproblem samt kvinnor med funktionsnedsättning (Socialstyrelsen, 2009). Socialtjänstens ansvar innebär ingen begränsning i det ansvar som vilar på andra huvudmän, vilket innebär att även de som utför socialtjänst på uppdrag av kommunen har detta ansvar. Samtliga brottsoffer, oavsett ålder och kön omfattas av bestämmelsen, men enligt 5 kap. 11 § andra stycket ska kvinnor och barn särskilt beaktas. Kommunernas ansvar gäller även närstående till våldsutsatta (5 kap. 11 § SoL).

När socialtjänsten kontaktas av personer som utsatts för våld har kommunen ett ansvar att utreda vilka behov av stöd och hjälp personen har. Kommunen ska informera vederbörande om sin rätt att få sina behov utredda samt genom biståndsbeslut erbjudas adekvata stödinsatser. Att fatta beslut är centralt för att den hjälpsökande ska kunna överklaga beslutade insatser. Kommunen kan även ge service utan att ha bedömt behov eller fattat biståndsbeslut, som till exempel information, rådgivning och olika typer av öppna verksamheter.

I arbetet med våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld ska socialnämnden utgå från Socialstyrelsens allmänna råd SOSFS 2009:22. Av råden framkommer att Socialnämnden ska utreda om den våldsutsatte personen behöver ekonomiskt bistånd, men även erbjuda råd och stöd samt hjälp vid kontakt med

andra myndigheter, polis och sjukvård. I detta ansvar ingår även att förmedla kontakt med frivilligorganisationer och andra aktörer. De allmänna råden lyfter fram att den våldsutsatte förutom att få hjälp med att söka och anskaffa ett nytt permanent boende även ska erbjudas lämpligt, tillfälligt boende som är bemannat av kvalificerad personal. Boendet ska ha tillräckliga skyddsanordningar och vara så utformat att man kan ta emot medföljande barn oavsett barnets ålder och kön. Kommunen ska även ha tillgång till familjehem, utslussningshem och hem för vård och boende (SOSFS 2009:22).

Socialnämnders ansvar för god kvalitet enligt socialtjänstlagen

Av Socialstyrelsens meddelandeblad nr 2/2012 framgår att socialnämnden har ansvar för god kvalitet när genomförandet av insatser enligt SoL utförs av ideella föreningar (Socialstyrelsen, 2013d). Kommunen kan avtala med enskilda utförare om att genomföra öppna insatser enligt 3 kap. 1 § SoL. När kommuner överlåter utförandet av insatser på en enskild utförare, till exempel en kvinnojour, råder ett uppdragsförhållande om utföraren uttalar sig villig att genomföra insatsen. Av lagen framgår inte hur detta avtal ska regleras, det framkommer inte heller att avtalet måste vara skriftligt. Även om det inte finns ett formellt avtal mellan kommunen och utövaren, anses det ändå som om det fanns ett avtal i de fall båda parterna agerar som om det funnits ett avtal (ibid). Socialnämnden ska kontrollera och följa upp verksamheten till vilken genomförandet av en insats har överlämnats och är även ansvarig att följa upp enskilda ärenden.

Ideella föreningars ansvar för god kvalitet

Av Socialstyrelsens meddelandeblad nr 2/2012 *Socialnämnders respektive ideella föreningars ansvar för god kvalitet m.m. vid utförandet av insatser enligt socialtjänstlagen* framgår att när den ideella föreningen utför socialtjänst enligt SoL på uppdrag av socialnämnden gäller följande:

- den har ett eget ansvar för att genomförandet av insatsen håller en god kvalitet
- den har ett eget ansvar att bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete
- den har ett eget ansvar att dokumentera genomförandet av insatser
- skall bestämmelserna om rapporteringsskyldighet enligt lex Sarah följas
- skall bestämmelserna om anmälningsskyldighet om barns behov av skydd enligt 14 kap. 1 § andra stycket SoL följas
- omfattas föreningen av den tillsyn som utövas av Inspektionen för vård och omsorg (IVO).

När en ideell förening utför insatser enligt socialtjänstlagen har föreningen ansvar för verksamhetens kvalitet och för att det finns personal med lämplig utbildning och erfarenhet (Socialstyrelsen, 2013d). Vad som avses med lämplig utbildning och erfarenhet finns inte reglerat, men personalens kompetens är viktig och bör också upprätthållas genom kompetensutveckling inom området våld eller andra övergrepp (Socialstyrelsen, 2013b). Socialstyrelsens kvalitetsindikatorer lyfter fram att personalens utbildning och erfarenhet ska vara lämplig för att möta både vuxna och barn, samt att verksamhetens tjänster ska vara kunskapsbaserade (Socialstyrelsen, 2013c).

Av Socialstyrelsens kvalitetsindikatorer för skyddade boenden framgår vidare att självbestämmanderätt och integritet är viktigt. Det innebär att de boende ska ha eget rum, tillgång till låsbara hygienutrymmen och toaletter, samt tillgång till kök och andra gemensamhetsutrymmen. Boendet ska också vara tillgängligt för medföljande barn, oavsett kön och ålder på barnet. Boendet ska även ha rutiner för att använda tolk för de vanligaste språken i området. Även funktionshindrade, till exempel rullstolsburna ska kunna vistas i boendet. Boendet ska vara tryggt, säkert och präglas av rättssäkerhet i myndighetsutövningen. Trygghet innebär förutom de yttre skyddsanordningarna att personalen ska göra säkerhetsplaneringar med de boende (Socialstyrelsen, 2013c).

Den ideella föreningen har vidare ett ansvar att bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete (Socialstyrelsen, 2013d), vilket innebär att verksamheten är skyldig enligt SOSFS 2011:9 att ha ett system för att fastställa principer för ledning av verksamheten. Ledningssystemet ska användas för att metodiskt och kontinuerligt förbättra och säkra verksamhetens kvalitet. I detta kvalitetsarbete ingår att göra riskanalyser, utföra egenkontroll och utreda avvikelser. Riskanalysernas syfte är att bedöma om någon eventuell händelse i verksamheten kan komma att påverka verksamhetens kvalitet. Egenkontrollernas syfte är att bland annat jämföra verksamhetens resultat med tidigare resultat, men även jämföra det med andra verksamheters resultat. I verksamhetens egenkontroll ingår även att granska journaler, akter och annan dokumentation. Att utreda avvikelser innefattar att ta emot och utreda synpunkter och klagomål som rör verksamhetens kvalitet från verksamhetens personal, från de som bedriver socialtjänst, vård och omsorgstagare samt deras närstående (SOSFS 2011:9).

För att kunna bedöma kvaliteten på boendets insatser och för att kunna göra uppföljningar av arbetet krävs att insatserna dokumenteras. Det är även av vikt för den hjälpsökandes rättssäkerhet. När beslutade insatser enligt 4 kap. 1 § SoL genomförs i en enskild verksamhet har verksamheten ansvar för att genomförandet av insatsen dokumenteras och förvaras i en personakt hos verksamheten (Socialstyrelsen, 2013b). Målet för insatser och hur de praktiskt skall implementeras bör framgå av en genomförandeplan (om det inte är uppenbart onödigt eller

framkommer av någon annan plan) (Socialstyrelsen, 2013d). Handlingarna ska hållas ordnade så att det enkelt och överskådligt går att följa och granska handläggningen av ett ärende och handlingarna skall förvaras så att endast berörda har tillgång till dem (SOSFS 2006:5).

När ideella föreningar som utför insatser enligt socialtjänstlagen, uppmärksammar eller får kännedom om ett missförhållande eller en påtaglig risk för ett missförhållande i sin verksamhet, är de alltid skyldiga att rapportera detta enligt lex Sarah. Ideella föreningar omfattas även av anmälningssplikten enligt 14 kap. 1 § andra stycket SoL, vilket innebär att personalen inom verksamheten är skyldiga att anmäla till socialnämnden då de uppmärksammar sådant som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd. Övrigt arbete inom föreningen omfattas av allmänna rekommendationer i 14 kap. 1 c § SoL, vilket innebär att var och en som får kännedom om eller misstänker att barn far illa bör anmäla detta till socialtjänsten. I de fall en våldsutsatt person inte är nöjd med handläggningen eller utförandet av en insats enligt socialtjänstlagen, kan klagomål lämnas hos Inspektionen för vård och omsorg (Socialstyrelsen, 2012d).

Statistik

Många kvinnor och män utsätts för våld och i den nationella trygghetsundersökningen 2013 (Färdeman, Hvitfeldt & Irlander, 2014) kan man se att 11,4 procent av de som deltagit i studien har utsatts för någon eller några av brottstyperna; misshandel, hot, sexualbrott, trakasserier och personrån samt bedrägeri i Sverige under 2012.

När kvinnor utsätts för misshandelsbrott är gärningsmannen en närstående person i drygt en tredjedel av fallen (37 %), medan det för männen endast är 2 procent av fallen (ibid). Misshandelsbrott i Jämtland ligger i en nationell jämförelse över riksgenomsnittet i flera kommuner (Brottsförebyggande rådet, 2014).

Under 2012 var det många kvinnor som anmälde misshandelsbrott i Jämtlands län, de kommuner som hade flest anmälningar var Ragunda och Östersund. Ragunda låg strax under riksgenomsnittet medan Östersund låg över riksgenomsnittet. Många kvinnor i länet har även misshandlats utomhus av en känd gärningsperson. Ragunda, Åre och Östersund hade i sammanhanget, ett högre antal anmälningar än riksgenomsnittet, se figur 1.

Anmällda misshandelsbrott mot kvinnor 2012

Antal per 100 000 av medelfolkmängden 18 år eller äldre

	Förövaren			
	bekant		obekant	
	utomhus	inomhus	Utomhus	inomhus
Berg	0	124	14	0
Bräcke	30	119	0	30
Härjedalen	10	136	0	0
Krokom	7	117	7	0
Ragunda	55	182	0	0
Strömsund	16	107	16	8
Åre	48	155	68	19
Östersund	47	194	39	50
Länet	35	174	28	29
Riket	40	183	39	36

Källa: BRÅ

Figur 1.

Även länets män anmäler att de har utsatts för våld av en känd gärningsperson i hög utsträckning. Jämtland hade ett högre antal anmällda misshandelsbrott både inomhus och utomhus än riksgenomsnittet under 2012, se figur 2. Även om många män utsätts för misshandel inomhus av en bekant gärningsperson, är risken större att de utsätts för våld utomhus av en obekant gärningsperson (Brottsförebyggande rådet, 2014).

Anmällda misshandelsbrott mot män 2012				
Antal per 100 000 av medelfolkemängden 18 år eller äldre				
	Förövaren			
	bekant		obekant	
	utomhus	inomhus	utomhus	inomhus
Berg	55	124	96	0
Bräcke	104	75	134	45
Härjedalen	78	107	78	87
Krokom	21	48	21	14
Ragunda	36	91	18	18
Strömsund	140	99	58	16
Åre	48	58	281	126
Östersund	74	99	229	106
Länet	74	92	164	75
Riket	61	91	186	86

Källa: BRÅ

Figur 2.

Trots att flera av länets kommuner visar på höga anmälningstal, är mörkertalet ofta stort eftersom långt ifrån alla brott polisanmäls. Vid misshandelsbrott polisanmäls endast drygt vart tredje fall (38 %) och ungefär vart fjärde fall av hot (24 %). Vissa brott uppges mindre vanliga att anmäla, som till exempel sexualbrott (10 %) och trakasserier (23 %). En faktor som påverkar anmälningsbenägenheten är offrets relation till våldsutövaren, då det är mindre vanligt att polisanmäla ett brott då våldsoffret har en relation till gärningspersonen (Färdeman et al, 2013).

Samverkan

I Jämtlands län har Jämtlands läns landsting, Länsstyrelsen i Jämtlands län, Polismyndigheten i Jämtlands län, Regionförbundet i Jämtland samt Åklagarkammaren i Östersund beslutat att höja ambitionsnivån i arbetet med att motverka våld i nära relationer i Jämtlands län. Parterna har tecknat en regional överenskommelse som innebär att de gemensamt ska arbeta för ett ökat samarbete dels mellan de olika aktörerna och dels med frivilligorganisationer för att motverka och effektivisera arbetet inom våld i nära relationer (Länsstyrelsen Jämtlands län, 2012a).

Ett resultat av samarbetet är den handlingsplan som tagits fram för att motverka våld i nära relationer. Handlingsplanen består av sex olika målområden som de olika aktörerna ska arbeta med under åren 2012 - 2013. Målområdena är; stärka/utöka

samverkan, hälsofrämjande insatser/förebyggande arbete, skydd och stöd, vård- och skadedokumentation, kompetens- och metodutveckling samt uppföljning. En av aktörerna är CMV. CMV ska medverka i det förebyggande arbetet genom informationsspridning, skydd och samverkan. En annan aktör är länets kommuner. Kommunerna är ansvariga för att genomföra flera aktiviteter, bland annat ska de arbeta med skydd och stöd, ett arbetsområde som innebär ett samarbete med Kvinnojouren (Länsstyrelsen Jämtlands län, 2012b).

Kommunerna har som ett led i arbetet tecknat ett samarbetsavtal med Kvinnojouren. Det senaste avtalet avsåg perioden första januari 2013 till och med sista december 2013, se bilaga 12 (SOSAM, 2011).

Centrum mot våld

CMV är ett kompetens- och resurscentrum, som driver öppen verksamhet för våldsutsatta personer bosatta i Jämtlands län. CMV är ett kommunövergripande projekt, där Östersunds kommun står som värdkommun och dessutom har arbetsgivareansvaret. CMV leds av en projektledare och har finansierats genom medel från Socialstyrelsen under projekttiden 2010 - 2013. CMVs huvudsakliga syfte är att ge alla personer som utsatts för våld i nära relationer samma stöd oavsett var de bor i länet. Verksamheten är avgiftsfri. CMV är bemannat måndag till fredag mellan klockan 8.00 - 17.00, men personalen vid CMV är även förbundna att arbeta en kväll per vecka vid behov.

Enligt CMVs registreringar har de mött 108 våldsutsatta kvinnor och män samt ett 30-tal barn i åldrarna 4-18 år under 2012.

Personal/bemanning

Tre kvinnor med socionomexamen arbetar heltid vid CMV. Deras samlade kompetens spänner inom områden som familjebehandling, socialtjänst, öppenvård och olika samtalsmodeller. Ibland har CMV extra personal anställd för att klara efterfrågan av individuellt stöd.

Kompetensutveckling har varit en del i projektet, personalen har deltagit i olika utbildningar om våld i nära relationer samt tillgodogjort sig kunskap genom ny forskning. Kompetensen hos personalen vid CMV upprätthålls även genom att de deltar i gemensamma träffar och föreläsningar via regionala och nationella nätverk. I arbetet får de regelbunden handledning, både enskilt och i grupp.

Målgrupp för verksamheten

CMV vänder sig till alla som har utsatts, eller blir utsatta för våld i en nära relation, oavsett vilken typ av våld personen utsatts för. Verksamheten riktar sig till både barn och vuxna. CMV uppger att de som söker hjälp och stöd har olika behov och

bakgrund, men huvuddelen är kvinnor. Endast ett fåtal män har sökt hjälp vid CMV. Vid hedersrelaterat våld har fördelningen mellan män och kvinnor varit jämn. De vuxna som söker hjälp är från 18 år och uppåt. Den äldsta kvinnan som CMV varit i kontakt med var 84 år. Barnen som får hjälp och stöd är upp till 18 år. CMV har också kontakt med personer som utsatts för våld i samkönade relationer samt personer som blivit utsatta för våld som barn. De som utsatts för våld som barn är egentligen inte CMVs målgrupp, men tas ändå emot eftersom det är en grupp som inte har någon annanstans att vända sig. Däremot har man svårt att erbjuda stöd till personer med ett pågående alkohol eller drogmissbruk. För att komma till CMV måste man vara nykter.

De som söker kontakt med CMV har fått kännedom om verksamheten på olika sätt, via kommunernas hemsidor på internet, broschyrer, eller genom tips om verksamheten av någon de känner. Många kommer via kommunernas socialsekreterare och en del kommer via Landstinget. CMV har sett en viss ökning från Landstinget sedan 2012.

De våldsutsatta kvinnorna kommer från länets samtliga kommuner, men CMV har noterat att det kommer färre hjälpsökande från vissa kommuner. CMV upplever att det kommer fler våldsutsatta kvinnor från kommuner som har en särskild person som driver frågan om våld i nära relationer.

CMV har inga insatser för våldsutövare, det enda tillfället CMV möter dem är då våldsutövaren ska ge sitt medgivande till att deras barn deltar i verksamhetens stödinsamtal.

Verksamhetens arbete och insatser

Hos CMV arbetar man utifrån de enskilda personernas behov. De metoder som CMV valt att arbeta med är Trappan-samtal och Utväg Skaraborg. Trappan är en samtalsmodell som utvecklades av Rädda Barnen i slutet av 1990-talet. Målgruppen är barn som bevittnat våld inom familjen. För att delta ska barnet vara från 4 år och uppåt. Syftet med samtalen är att ge barnen möjlighet att berätta om, och bearbeta egna upplevelser av våld. Genom samtalen minskas risken för post-traumatiskt stressyndrom (PTSD) och annan psykiatrisk problematik (Socialstyrelsen, 2014b). Anledningen till att CMV valt att använda sig av Trappan-samtal är dels att det är en beprövad metod, dels fanns det inte så många andra metoder att tillgå för barn som bevittnat våld.

I gruppverksamheterna arbetar CMV utifrån Utväg Skaraborg som är en manualbaserad arbetsmodell. Modellen riktar sig till kvinnor som upplevt våld i nära relationer och mot barn som upplevt våld i familjen. Fokus för modellen är gruppverksamhet.

I CMV:s arbete ingår även att ge stöd till personer som i sin profession möter människor som utsatts för våld i nära relationer. De erbjuder även en basutbildning som riktar sig till handläggare inom socialtjänsten.

Dokumentation av insatser

CMV är en öppen verksamhet och den hjälp och stöd de våldsutsatta får inom verksamheten ses som en service, därför dokumenteras inte verksamhetens insatser och inga individuella handlingsplaner upprättas. Istället brukar personalen tala med den hjälpsökande om vad de vill uppnå med samtalet/samtalen. Att inte dokumentera insatserna gör det svårare att följa utvecklingen i ett ärende och rättssäkerheten minskar.

Uppföljning av verksamhetens arbete

Verksamhetens arbete följs upp löpande. Det har varit en naturlig del av arbetet då det ingår att återrapportera till Socialstyrelsen för de aktiviteter verksamheten har fått medel för. Även verksamhetens individuella insatser följs upp regelbundet genom olika former av enkäter till besökarna. Överlag visar denna uppföljning att verksamhetens insatser gett positiva effekter för de som fått hjälp. Inom barn- och föräldragruppen har man sett att relationen mellan barn och förälder ”*öppnats upp*” mer än vid parallellt stöd till förälder-barn. Personalen upplever också att barnens ”*mående*” och beteende förbättrats. Det som tydligast framkom vid intervjun var att personalen upplever att gruppsamtal med våldsutsatta kvinnor har stora fördelar eftersom dessa ökar samhörigheten och kunskapen i gruppen som helhet.

Samverkan med andra aktörer

CMV samverkar med flera olika aktörer, framför allt socialtjänsten i länets kommuner. De har kontakt med handläggare, samordnare och teamchefer. Under projekttiden har CMV även haft kontakt med kommunernas IFO chefer. Personalen upplever att det är väldigt viktigt med ett stort kontaktnät inom kommunerna. CMV kontaktas bland annat för konsultationer i frågor om våld i nära relationer.

Personalen berättar att socialsekreterarna kan få stöd och hjälp av CMV i sitt arbete, de upplever samverkan positiv och tycker att det fungerar bra för det mesta. CMV stöttar även kommuner som saknar kompetens för att genomföra Trappan-samtal, eller erbjuder sig att hålla Trappan-samtal i de kommuner som så önskar.

Personalen upplever att de alltid kunnat hjälpa de personer som sökt hjälp hos CMV, men att det ibland funnits svårigheter i samarbetet runt våldsutsatta personer. CMV upplever att kunskapen om våld i nära relationer har blivit bättre och att tjänstemännen oftare pratar om våld med dem de möter i sin profession.

Förutom kontakten med socialtjänsten samverkar CMV med polisen. Det underlättar CMV:s arbete att ha kontakt med en specifik grupp inom polisen som arbetar med brott kopplade till våld i nära relationer. Personalen upplever att det har ”*hänt jättemycket*” i samverkan med polisen och att det varit bra för våldsutsatta att möta polisen hos CMV. Vid tillfällen då våldsutsatta inte gjort någon polisanmälan

kan polisen komma till CMV för att informera henne/honom och vederbörande där, de kan då ta ställning till om de vill göra en anmälan eller ej.

I samverkan med Landstinget har CMV mest kontakt med kvinnohälsan, men de kontaktas även av kuratorer från andra avdelningar. När det gäller barn som bevittnat våld samverkar CMV med barn och ungdomspsykiatri (BUP) samt med barnkliniken. Vidare ger CMV utbildning och lånar ut material om våld i nära relationer till personal inom Landstinget. Vid intervjun framkommer att samverkan med Landstinget utvecklats positivt. CMV har också kontakt med Kvinnojouren i sitt arbete, till exempel då kvinnor behöver skyddat boende eller då Kvinnojouren kontaktar CMV vid frågor om till exempel socialtjänsten.

Ansvarsförhållanden

CMV är inte tvingade att teckna avtal med kommunerna i enskilda fall eftersom CMV är en kommunal verksamhet. Personalen uppger att hemkommunen bör ta ansvar över personer som behöver stöd eller hjälp under en längre tid och i dessa fall bevilja bistånd som CMV kan utföra.

Tjänstemännens ojämna kunskap om våld i nära relationer är en faktor som CMV upplever kan påverka den hjälp våldsutsatta får inom den egna kommunen. En hög kunskapsnivå hos alla inom socialnämnden ”*bela vägen*” från handläggare till chefer är viktigt för att kunna ge rätt stöd och hjälp. Att få med sig cheferna är viktigt då det har mandat att fatta beslut som inte handläggare har.

Tjänstemännens egen inställning till våld är en annan faktor som kan påverka den hjälp våldsutsatta får, det kan handla om personalens egen relation till våld och om de kan/vågar prata om våld.

CMV upplever att det inte finns stöd för alla våldsutsatta kvinnor i Jämtland. De nämner att vissa utsatta grupper kan ha svårt att få hjälp och stöd, bland annat homosexuella, funktionshindrade, äldre med omsorgsbehov och personer i missbruk. Personer i ett pågående missbruk har även svårt att få hjälp med permanent bostad. För kvinnor som har missbruksproblem är det vanligt att beroendet fokuseras i första hand, på så sätt förbises kvinnan som våldsutsatt.

En annan grupp utsatta kvinnor som CMV nämner, som är svåra att hjälpa, är kvinnor som kommit till Sverige för att leva med en svensk man. Dessa kvinnor saknar ofta kunskap om sina rättigheter och de är ofta rädda för att bli utvisade. Ensamkommande flyktigbarn är en annan grupp med stora behov men som aldrig kommer i kontakt med CMV.

CMV har erfarenhet att det är vanligt att samma man utsätter flera olika kvinnor för våld. Det stöd som CMV känner till för våldsutövare är inom frivården. I övrigt ges det stöd som CMV känner till utifrån våldsutövarens roll som förälder snarare än som våldsutövare. Personalen önskar att det även fanns stöd för våldsutövare i Jämtland.

CMV:s verksamhet ingår i Östersunds kommuns ledningssystem. De har rutiner för att anmäla missförhållanden inom verksamheten enligt lex Sarah och personalen är medvetna om sin skyldighet att rapportera missförhållanden.

CMV informerar alltid de hjälpsökande om att CMV har anmälningsskyldighet vid oro för att barn far illa. Hittills har de gjort ett flertal anmälningar om misstanke att barn far illa. Deras upplevelse är att ingen person har avstått från att berätta om sin situation för att undvika anmälan, utan att kvinnorna väljer att berätta om sin situation för att de vill ha en förändring i sitt liv.

CMV välkomnar att kommunernas ökade ansvar för våld i nära relationer lyfts fram.

Kvinnojouren

Kvinnojouren är en ideell förening som varit verksam i Östersund sedan 1982. Kvinnojouren är sedan 2009 en fristående kvinnojour. Verksamheten finansieras med hjälp av ett verksamhetsbidrag från länets kommuner samt olika projektmedel. Kvinnojouren har två lägenheter för akut boende och en jourtelefon som är bemannad dygnet runt. Utöver kvinnor från Jämtlands kommuner tar de även emot våldsutsatta kvinnor från övriga Sverige.

Enligt Kvinnojourens årsberättelse har de haft 1855 gästnätter under 2012. Sammanlagt har 25 kvinnor och 22 barn varit boende på Kvinnojouren under 2012. Hur många av kvinnorna som kom från länet, och hur många som kommit via SoL framkom inte. Under 2012 kunde Kvinnojouren inte ta emot 3 kvinnor på grund av platsbrist, och 3 kvinnor har nekats boende på grund av andra orsaker. Orsaker till att Kvinnojouren nekat kvinnorna boende är enligt årsberättelsen missbruksproblematik, eller då Kvinnojouren bedömt att skyddsbehov inte föreligger (Kvinnojouren, 2013).

Personal/bemannning

Två kvinnor är anställda på heltid inom Kvinnojouren vilka finansieras av det ekonomiska stöd som Jämtlands kommuner bidrar med. När Kvinnojouren har beviljats projektmedel har de i perioder kunnat anställa extra personal. De anställda har varit verksamma inom föreningen sedan en lång tid tillbaka och har därför lång erfarenhet av arbetet med våld mot kvinnor.

Målsättningen är att Kvinnojouren ska vara bemannad måndag till fredag men bemanningen styrs till stor del av verksamhetens behov. Personal kan kallas in under kvällar, nätter och helger.

De anställda kvinnorna brukar även arbeta ideellt vid Kvinnojouren och att växla mellan yrkesrollen som anställd och ideell jourkvinna upplevs inte som en svårighet. Dock har de uppmärksammat att boende kvinnor kan ha svårt att hålla isär när de är

”anställda” eller ”ideella”. Kvinnorna som bor på jouren möter även andra ideella jourkvinnor. Jourkvinnorna arbetar främst under kvällstid, men även dagtid vid behov. För att bli jourkvinna måste vissa kriterier uppfyllas. Kvinnan måste ha lämnat eventuell egen erfarenhet av våld i nära relation bakom sig och ”gått vidare” som personalen uttrycker det. Kvinnan ska dela föreningens grundvärdering arbeta efter föreningens stadgar samt respektera tystnadsplikten.

När kvinnan har bedömts lämplig genomgår hon en internutbildning innan hon får arbeta inom föreningen. Efter utbildningen ”jourar” de tillsammans med en erfaren jourkvinna. Kvinnojouren planerar för en utbildning för ideella jourkvinnor med anledning av de nya regler som uttrycks i Socialstyrelsens meddelandeblad nr 2/2012. Utbildningen kommer att genomföras under förutsättning att Kvinnojouren får fortsatt ekonomiskt stöd från kommunerna för 2014.

Målgrupp för verksamheten

Kvinnojouren vänder sig till kvinnor som har utsatts för mäns sexualiserade våld (fysiskt/psykiskt våld, våldtäkt, incest/sexuella övergrepp, sexuella trakasserier, pornografi och prostitution). Kvinnorna har fått kännedom om Kvinnojouren på olika sätt, till exempel genom familj, vänner, via anslag och via Kvinnojourens hemsida på internet. Antingen kontaktar kvinnorna själva föreningen eller så förmedlas kontakten via socialtjänsten.

Kvinnorna som söker boende kan vara utsatta för flera olika former av våld. Många kvinnor vet vilken typ av hjälp och stöd de behöver, medan andra har vaga uttryckta behov. Kvinnojouren tar emot de flesta som söker hjälp och stöd men är begränsade att ta emot vissa kvinnor. Detta gäller exempelvis kvinnor som har behov av sjukvård eller andra omsorgsbehov. En annan grupp som Kvinnojouren inte kan ta emot är kvinnor i pågående missbruk, däremot kan föreningen ta emot kvinnor som är tillfälligt berusade om de bedömer det lämpligt.

Anledningen till att de inte kan ta emot alla kvinnor är bland annat att personalen saknar relevant utbildning, samt att lokalen har vissa begränsningar. Lokalen tillåter husdjur i ett av rummen.

Verksamhetens arbete och insatser

Inriktningen på Kvinnojourens arbete är utifrån två områden, det första området innebär skydd och stöd. Det andra området omfattar förändringsarbete, utbildning och opinionsarbete. Kvinnojourens grundverksamhet är att ge stöd till våldsutsatta kvinnor, sprida information och ge utbildning. Det skyddade boendet är en mindre del av Kvinnojourens verksamhet. Syftet med Kvinnojourens boende är att detta ska användas tillfälligt av kvinnorna med behov av skyddat boende. Lokalerna används dessutom till kontor.

Hos Kvinnojouren arbetar man inte med utgångspunkt från en särskild metodik utan uppger att varje kvinnas unika behov avgör hur individuella lösningar utformas.

Det stöd och hjälp kvinnorna får hos Kvinnojouren är bland annat praktisk hjälp, samtalsstöd via jourtelefon och personliga möten. Ett samtal kan pågå under olika lång tid, allt från fem minuter till samtal över en timma. När personalen pratar med kvinnorna, kallar personalen samtalen för ”*stödsamtal*” men personalen poängterar att samtalen inte ska förväxlas med terapeutiska samtal. Samtalen initieras av både personalen och kvinnorna och hålls av både anställda och jourkvinnor. Personalen berättar vidare att stödsamtalen kan genomföras på olika sätt och på olika platser. Ibland ”*avsätts tid*” för samtal och ibland sker samtalet spontant när den boende och personalen gör saker tillsammans. Det är de boendes behov som styr hur ofta och under hur lång tidsperiod samtalen pågår.

En viktig del av Kvinnojourens arbete är att göra säkerhetsplaneringar tillsammans med kvinnan.

Dokumentation av insatser

Kvinnojouren har inte skyldighet att dokumentera insatser som rör kvinnor som själva sökt sig till verksamheten. Insatserna dokumenteras endast i de fall kvinnan kommit till Kvinnojouren på uppdrag av socialtjänsten. Dokumentationskravet är något som inneburit vissa svårigheter för Kvinnojouren eftersom alla kvinnor tidigare garanterats anonymitet. Nu måste Kvinnojouren särskilja de kvinnor de är skyldiga att föra dokumentation om. Personalen påtalar att det i och med dokumentationsskyldigheten blir extra viktigt med tydlighet mellan de verksamma, både anställda och jourkvinnor, samt gentemot de enskilda kvinnorna.

Kvinnojouren berättar att kvinnorna kan uppleva dokumentationskravet olika, vid ett tillfälle har en kvinna valt att lämna Kvinnojouren på grund av kravet att dokumentera, medan andra kvinnor inte har något emot att insatsen dokumenteras.

Med de kvinnor som själva sökt upp Kvinnojouren förs en dialog för att kartlägga kvinnornas behov av hjälp och stöd istället för att dokumentera kvinnans insats i en genomförandeplan. Personalen stämmer då även av med varandra om ”*vad som händer och vad som är på gång*” för att alla ska känna till kvinnans behov.

Uppföljning av verksamhetens insatser

I och med socialstyrelsens nya regler är utförare av socialtjänst ansvariga att följa upp sin verksamhet. Kvinnojouren berättar att de redan innan de nya reglerna har försökt hitta sätt att utvärdera verksamheten. För tillfället har man valt att utvärdera anställda och jourkvinnors kompetens. Utvärderingen av personalens kompetens innebär att reflektera över utfallet av genomförda samtal med våldsutsatta kvinnor. Här är syftet att uppmärksamma kunskapsluckor hos personalen, för att sedan kunna höja kompetensen genom till exempel utbildning. Kvinnojouren berättar att de även ”*tar till sig*” feedback från besökarna men hur detta rent praktiskt går till har inte framkommit.

Personalen berättar att de upplever att Kvinnojourens arbete har bidragit till att kvinnor har fått förbättrad förmåga att hantera vardagssituationer och att Kvinnojourens arbete ofta haft en central roll i kvinnas liv. De uppger vidare att de även sett positiva effekter flera år efter att kvinnan fått hjälp av Kvinnojouren. Samtidigt har de uppmärksammat att många kvinnor söker hjälp på olika håll och att det kan vara flera faktorer som bidragit till att kvinnorna mår bättre.

Samverkan med andra aktörer

Kvinnojouren uppger att de har kontakt med flera andra aktörer för att hjälpa våldsutsatta kvinnor. Kvinnojouren poängterar att innebörden av samverkan är viktig att förstå och att parter som ingår i samverkan måste vara överens om den huvudsakliga innebörden.

Kvinnojouren samverkar med socialtjänsten både då kvinnor kommit till dem på uppdrag av socialtjänsten och då kvinnor sökt upp Kvinnojouren själva. Kontakten med socialtjänsten kan till exempel initieras av att kvinnan vill att hennes barn ska få möjlighet att delta i Trappan-samtal som erbjuds av CMV.

Kvinnojouren samverkar även med kommuner utanför länet, i de fall kommunerna vill placera kvinnor hos jouren i Östersund. Det kan även bli aktuellt att kvinnojouren behöver hänvisa våldsutsatta kvinnor från Östersund, till en annan kvinnojour. Personalen säger att det är olika kvalitet på landets jourer, främst när det gäller säkerheten för kvinnorna och därför väljs endast andra jourer som de har positiva erfarenheter av.

Kvinnojouren har även kontakt med försäkringsbolag, bostadsbolag, polis och åklagare då de hjälper enskilda kvinnor.

Ansvarsförhållanden

De nya reglerna som framkommer i Socialstyrelsens meddelandeblad nr 2/2012 har resulterat i ett förändringsarbete inom Kvinnojouren. Förutom de nya reglerna har Kvinnojouren att ta hänsyn till det samverkansavtal som samtliga kommuner tecknat med Kvinnojouren.

Samverkansavtalet innebär att både kommunerna och Kvinnojouren har åtagit sig att genomföra olika aktiviteter och åtgärder, bland annat ska kommunerna hålla Kvinnojouren informerad om kommunens kvinnofridsarbete och betala ett verksamhetsstöd till dem.

Kvinnojouren ska utföra och ansvara för flera åtaganden. Ett av dessa åtaganden är att de ska tillhandahålla akut boende, med vissa begränsningar enligt policydokument, se bilaga 13. Våldsutsatta kvinnor från Jämtland ska prioriteras men Kvinnojouren har rätt att avgöra vem de tar emot. När kommunen vill placera boende hos Kvinnojouren utifrån socialtjänstlagen, ska enskilda avtal tecknas, se bilaga 14.

Av samverkansavtalet framgår att socialtjänsten i kvinnans hemkommun ska kontaktas om jouten inte kan ta emot kvinnan, alternativt att de kontaktar andra aktörer inom kvinnofridsområdet för att hjälpa henne. Om en boende kvinna behöver samtalsstöd och efterfrågar detta, ska hon informeras om vilka verksamheter som finns tillgängliga för den typen av stöd. Av samverkansavtalet framgår att kvinnor och barn som tagit del av föreningens verksamhet ska ges tillfälle att lämna sina åsikter i en anonym enkät. Kommunen har ansvaret för att samverkansavtalet följs upp (SOSAM, 2011).

Kvinnojouten uppger att samarbetsavtalet till viss del försvårat samarbetet med kommunerna, dels upplever Kvinnojouten att de kunde arbeta mer flexibelt tidigare. Dels har samverkan med länets kommuner varit olika lätt/svår. En orsak till samarbetsproblem är att personalen upplevt ett motstånd bland handläggare att teckna enskilda avtal, till exempel har muntliga överenskommelser tagits tillbaka i ett senare skede. Vid tillfällena då avtal inte tecknats utför inte Kvinnojouten insatsen. Att neka en kvinna boende på grund av att avtal saknas är något personalen uppger har varit svårt. Kvinnojouten berättar vidare att de har erfarenhet av att vissa tjänstemän endast vill förmedla kontakt mellan kvinnan och Kvinnojouten, vilket tyder på att tjänstemän saknar kunskap om att de ska teckna enskilda avtal vid dessa tillfällen.

Kvinnojouten säger att de måste kunna neka en kvinna boende vid de tillfällen de känner att de inte kan uppfylla ett uppdrag. De nämner olika tillfällen då det kan vara aktuellt, till exempel när en kvinna har särskilda behov av vård och omsorg, eller om boendet inte kan ta emot fler kvinnor. Även om det finns plats på boendet kan Kvinnojouten göra bedömningen att de inte kan ta emot fler med hänsyn till de som redan bor hos dem. Ett tillfälle kan vara då det tagit lång tid för kvinnan att hitta ett eget permanent boende och kvinnans barn börjat etablera sig i boendet. Kvinnojoutens hänsyn till de kvinnor som redan bor hos dem framkommer vid fler tillfällen. De berättar att de alltid gör en säkerhetsbedömning innan de beslutar om de kan ta emot fler kvinnor. Kvinnojouten upplever det olämpligt att ta emot kvinnor med en bakgrund som ”*står i konflikt med*” den boendes bakgrund, med det åsyftas kvinnor från nationaliteter som är i pågående konflikter i ett globalt perspektiv. Samtidigt poängterar Kvinnojouten att det även kan innefatta olika grupperingar av nationella minoriteter. Personalen gör även dessa avvägningar när flera stödsökande kvinnor är bosatta på samma ort.

En situation som de upplever som en säkerhetsrisk för den boende kvinnan är när en kvinna i en samkönad relation söker boende. Kvinnojouten säger att det vid sådana tillfällen är viktigt att vara uppmärksam så att kvinnans partner inte också tas emot på boendet.

Vid tillfällen då en stödsökande kvinna har medföljande tonårssöner, kan kvinnan nekas boende om det redan bor en våldtagen tonårsflicka på jouten. Tidigare hade Kvinnojouten en åldersgräns på 12 år för medföljande pojkar, men i

dagsläget är det praktiska orsaker som påverkar om pojkar kan stanna på boendet eller ej.

När Kvinnojouren upplever oro för att inneboende barn far illa görs en anmälan till socialtjänsten. Men i de fall de känner till att det redan finns en anmälan görs ingen ytterligare anmälan. Anställda vid Kvinnojouren är väl medvetna om skyldigheten att rapportera missförhållanden eller misstanke om missförhållanden enligt lex Sarah och övriga skyldigheter som de har i förhållande till socialtjänstuppdraget.

I samverkan med länets kommuner uppger Kvinnojouren att de inte ges möjligheten att delta i dialoger som rör dem själva och att det bidrar till att skapa en bild av Kvinnojouren som inte är sann.

Sammanfattning

- Socialnämnden har ansvar för att stödja och hjälpa alla som utsätts för våld i nära relationer, närstående och barn som bevittnat våld. Särskilt utsatta grupper som till exempel funktionshindrade ska inte vara begränsade att ta emot hjälp och stöd. När personer kontakter socialnämnden ska personens förfrågan alltid hanteras som en ansökan om hjälp eller stöd om det inte tydligt framgår att personen bara söker information. Biståndsbeslut är viktigt för den enskildes rättssäkerhet.
- Skyddade boenden ska vara tillgängligt för vuxna och medföljande barn, oavsett kön och ålder på barnet. Boendet ska vara tryggt, säkert och präglas av rättssäkerhet i myndighetsutövningen. Socialnämnden ska inte hänvisa stödsökande till en serviceinsats utan föregående behovsutredning. Socialnämnden har ansvar att kontrollera och följa upp de verksamheter till vilka genomförandet av en insats har överlämnats. Socialnämnden är också ansvarig att följa upp enskilda ärenden, till exempel då ett ärende lämnats över till en ideell förening.
- Ideella föreningar som utför insatser enligt SoL är ansvariga för att det finns kompetent personal, att insatser dokumenteras, att handlingar förvaras på ett säkert sätt och att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete. Vidare föreligger anmälningsskyldighet vid oro för att barn, och skyldighet att rapportera missförhållande enligt lex Sarah.
- Många kvinnor och män utsätts för våld i nära relationer i Jämtlands län, och flera av länets kommuner ligger över riksgenomsnittet i antal anmälda misshandelsbrott. Flera aktörer samarbetar för att motverka och effektivisera arbetet inom våld i nära relationer. Personer som utsatts för

våld i nära relationer kan få hjälp och stöd inom CMV och/eller Kvinnojouren.

- CMV tar emot kvinnor och män som utsatts för våld i nära relationer, samt barn som bevittnat våld. CMV utför serviceinsatser individuellt eller i grupp, insatserna dokumenteras inte. Arbetet följs upp regelbundet genom individuella enkäter. CMV gör anmälan då barn far illa och är medvetna om sina skyldigheter att rapportera missförhållanden enligt lex Sarah.
- Länets kommuner har tecknat ett samarbetsavtal med Kvinnojouren, avtalet innebär att socialsekreterare ska teckna enskilda avtal med Kvinnojouren vid överlämnade av utförandet av insatser enligt SoL.
- Kvinnojouren driver det enda skyddade boendet för kvinnor som utsatts för våld i nära relationer i Jämtlands län. Lokal och kompetens begränsar i viss mån vilka kvinnor som kan bo på Kvinnojouren, det är ett krav att kvinnorna ska klara att sköta sin egen omsorg. Kvinnojouren ger kvinnorna hjälp och stöd när de vistas i boendet. Kvinnor och barn som tagit del av föreningens verksamhet ska ges möjligheten att lämna sina åsikter i en anonym enkät, men denna form av utvärdering har hitintills inte tillämpats. Kvinnojouren dokumenterar insatser för de kvinnor som kommer på uppdrag av SoL. Anställda är väl medvetna om sin rapporteringsskyldighet enligt SoL och lex Sarah.

Hjälpsökandes erfarenheter av CMV och Kvinnojouren

I följande kapitel presenteras resultatet från intervjuer med fyra kvinnor och en man där samtliga fått någon form av stöd inom Kvinnojouren och/eller CMV.

Respondenternas behov av stöd

Samtliga kvinnor har utsatts för våld av en eller flera män som de har haft en nära relation till. Någon kvinna har varit våldsutsatt under en begränsad tid, medan andra levt med våldet under stora delar av sitt liv. En av kvinnorna har även bevittnat våld som barn.

”Våldet har följt mig under hela livet, men jag har inte tänkt på det”

Förutom fysiska skador och psykiska problem har våldet även resulterat i ekonomisk och social utsatthet. Flera av kvinnorna uppger att de inte kunde hantera sin situation eftersom de saknade kunskap om hur de skulle gå vidare med bland annat praktiska detaljer. Alla respondenter har behövt samtalsstöd, praktisk hjälp, ekonomiskt stöd och stöd till egna barn. För någon har behovet av stöd varit akut;

”Jag tar livet av mig om jag inte får hjälp”

Mannen har haft behov av stöd på grund av att hans barn utsatts för våld i en nära relation.

Att söka hjälp och stöd

Flera faktorer har försvårat för kvinnorna att söka hjälp. En kvinna berättar att hon inte vågade söka hjälp på grund av mannens kontroll, en annan kvinna var rädd att förlora barnen. Kvinnorna har också upplevt det svårt att söka hjälp på grund av att våldet till viss del normaliserats. En kvinna berättade att hon tänkte att våldet *”inte var så farligt”* eftersom hon *”bara”* hade utsatts för psykiskt våld. Även omgivningens uppfattning om våld har påverkat dem indirekt. En kvinna berättar

att hon erfarit att många utgår från att våld i nära relationer endast innefattar fysiskt våld. Omgivningens bristande förståelse har resulterat i att kvinnorna blivit bemötta av en syn som *”så svårt kan det inte ha varit”*. En av kvinnorna reflekterade även över hur hon själv såg på våld i nära relationer innan hon blev utsatt, hon tänkte tidigare att lösningen var enkel *”det är bara att lämna mannen”* men i verkligheten visade det sig vara mycket svårare.

En annan faktor som försvårat för hjälpsökandet är att samtliga saknat kunskap om vart de ska vända sig för att få hjälp och stöd. Flera vittnar om att de ringt många samtal och sökt sig fram innan de kommit rätt. Flera respondenter upplever att de hänvisats runt inom socialtjänsten.

”Jag fick börja med att säga, jag vet inte om du är rätt person att prata med”

En kvinna berättar att hennes första möte med någon utomstående var en polis hon träffade efter en svår misshandel. Den hjälp hon fick av polisen var information om brottsofferjouren och hon blev även uppmanad att *”tala mannen tillrätta”*. Andra respondenter kontaktade inledningsvis socialtjänsten, till exempel familjerätten.

Flera kvinnor i studien vittnar om att de socialtjänstemän man kommit i kontakt med aldrig eller sällan frågat om upplevelser av våld i nära relationer. Den man som deltagit i studien upplever att då frågan ställts till honom har fokus från socialtjänsten varit på honom som presumtiv våldsutövare och aldrig med fokus på honom som ett offer för våld i nära relationer.

Intervjupersonerna upplever även att det saknas kunskap om våld i nära relationer bland socialtjänstpersonal, vilket lett till att tjänstemännen varit osäkra i sitt bemötande. Det finns både erfarenheter av att man fått råd och hjälp i kontakten med socialtjänsten men även upplevelser av att man helt på egen hand har fått söka sig vidare för att få hjälp och stöd och att finns brister i uppföljningen.

En samlad bild från informanterna i studien visar att man önskat mer stöd från socialtjänsten. Den man som intervjuats upplever att han i mötet med familjerätten inte blivit lyssnad på utan istället har man *”lagt orden i hans mun”*. Han upplever också att tjänstemännen han mött i stor utsträckning på förhand tagit kvinnans parti och att man haft en negativ inställning till män generellt sett och specifikt till hans roll som pappa. Även en av de intervjuade kvinnorna har sökt stöd hos familjerätten. Eftersom hennes tidigare man inte ville delta i par samtal erbjöds hon ett enskilt stödsamtal. Kvinnan kommer inte ihåg om hon informerades om någon annan typ av stöd. En person hade önskat någon form av återkoppling från socialtjänsten för att känna trygghet i det som sker. De flesta tycker att det skulle vara bra med uppföljning efter en tid. Flera berättar att de har tänkt söka stöd igen, men att det inte blivit av. En kvinna sa att det skulle vara lättare att ta sig iväg om det fanns en bokad tid. En kvinna nämner att hon uppskattat en långsiktig plan.

Alla poängterar vikten av stöd från flera håll. Några av kvinnorna berättar att de sökt stöd hos psykolog. Stöd från familjen lyfts fram som centralt, men även vänner och kollegor är ett viktigt stöd. En respondent tycker att det är viktigt med stöd från någon utomstående för att inte belasta familj och vänner för mycket. Det är tydligt att det är viktigt att *”få prata av sig”*. En person säger att det är viktigt att få träffa personer med specialkunskaper inom området våld i nära relationer, personer med kompetens kan bidra med *”verktyg”* för att hantera sin situation bättre.

Under intervjuerna framkom även att några hade önskat ett större stöd från andra aktörer som polisen, samt hjälp med ekonomisk och juridisk rådgivning. En kvinna hade behövt information om hur det går till vid en tingsrättsförhandling. Ett annat önskemål som framkommer är hjälp att ordna en permanent bostad.

En kvinna säger att hon hade behövt hjälp tidigare, hon tror det skulle ha förhindrat att våldet fortsatt senare i livet. En annan kvinna uppger att hon skulle gjort andra val om hon känt till att hon kunde få stöd, exempelvis skulle hon ha dokumenterat de fysiska skador mannen åsamkat henne. En av de intervjuade kvinnorna upplever att hennes tidigare livserfarenheter har underlättat för henne att hantera det våld hon utsatts för, hon säger;

”Jag hade fördel av att jag inte var skör innan, jag hade en bra barndom och ett bra liv, det är viktigt för att orka gå vidare och leva med känslan av dödsbotet”

Sammanfattningsvis visar erfarenheterna att det finns ett bristande förtroende för socialtjänsten möjligheter att uppmärksamma våldet och ge behovsrelaterat stöd.

Kontakten med CMV

Tre kvinnor och en man har varit i kontakt med CMV. Några har själv kontaktat, CMV och några har fått kontakt via socialtjänsten. De fick komma snabbt och lokalens placering har underlättat kontakten. En kvinna berättar att när hon kontaktade CMV fick hon omedelbara råd om hur hon skulle agera i sin situation, hon fick uppmaningen *”packa väskan och kom hit”*.

Den hjälp de har fått är bland annat praktisk hjälp, råd, enskilda stödsamtal, gruppsamtal, hjälp i kontakt med andra myndigheter samt samtalsstöd för barn.

Den praktiska hjälpen har i flera fall handlat om kontakt med andra myndigheter och hjälp med *”papper”* som ska fyllas i. Flera uppger att CMV har ett brett kontaktnät, vilket bidrar till en trygghetskänsla.

”De vet vart de ska vända sig och vad man behöver”

CMV har erbjudits sig att hjälpa till i kontakten med andra myndigheter och med Kvinnojouren, de har också erbjudit enskilda samtal till alla dem som intervjuats. Samtliga kvinnor vittnar om att det varit svårt att samtala om sina erfarenheter, samtidigt som de upplevt det väldigt bra att tvingas konfronteras med de allvarliga omständigheter som situationen innebär. En kvinna hade behov av att gå igenom *”en sak i taget”* i samtalen men i efterhand ångrar hon att hon inte *”bearbetade allt på en gång”*. Personalens agerande och förhållningssätt har underlättat samtalen då flera upplevde det positivt att möta en person som var *”beslutsam”* i sitt sätt att tala, det underlättade för kvinnorna att *”ta tag i allt”*.

”Hon fick fram saker hela tiden, saker som jag egentligen ville prata om, men som var svåra att få fram”

Mannen berättar att han var glad att få tala med någon utomstående, han kände att han fick både stöd och råd, samtalen hjälpte honom att *”sätta stopp”*. Till en början upplevde mannen att han *”fick jobba i motvind”* hos CMV eftersom det fanns en diskriminerande förförståelse om våld i nära relationer dvs. att det är kvinnor som är brottsoffer och män brottsutövare.

”Nästan alla man träffar är kvinnor, som säger att de är neutrala men i praktiken blir det inte riktigt så”

För någon har det varit tillräckligt med några enskilda samtal, medan några har haft behov av flera samtal. Samtliga intervjupersoner har positiva erfarenheter av de enskilda samtalen, de upplever att samtalen har hjälpt dem att tala om svåra erfarenheter. Samtalen har bidragit till att en kvinna *”öppnat sig mer”*, en annan kvinna kunde ta beslutet att lämna sin man.

De kvinnor som deltagit i gruppverksamheten uppgav att det var bra att få dela erfarenheter med andra i liknande situationer, de kunde slappna av i varandras sällskap och få bekräftelse på att inte vara ensam om upplevelser av våld.

”Om man grät eller såg ut som ett spöke, så accepterades det, det var väldigt bra”

”Det är skönt att veta att det är fler som kan ha det så här, man är inte ensam om det”

Liksom i de enskilda samtalen upplevde kvinnorna det svårt att berätta om sin erfarenhet av våld i nära relationer i gruppsamtalen, men trots att samtalen upplevdes *”svåra”* vittnade flera om att gruppsamtalen gav mycket. En kvinna upplevde samtalen som en trevlig social samvaro, medan andra upplevde samtalen djupare, mycket tack vare samtalsledarnas frågor.

"Vi blev ställda på vissa frågor, det tog ett tag innan jag tog åt mig frågorna och kände att det här måste jag gå igenom"

"Jag har öppnat upp mig mer, ännu mer genom samtalen i gruppen, jag kom på mer för varje gång"

Däremot var det en kvinna som upplevde det svårt att delta i gruppsamtalen. Dels på grund av att gruppmedlemmarna hade så olika bakgrund, både vad gäller vilken typ av våld kvinnorna hade utsatts för, kvinnornas ålder och om de fortfarande utsattes för våld, eller hade lämnat våldet bakom sig.

Flera önskar att den avsatta tiden för samtalen skulle varit längre, en kvinna önskade även fler träffar. Gruppsamtalen bidrog till att deltagarna knöt kontakt med varandra privat. En av kvinnorna önskar att det fanns en öppen verksamhet hos CMV som hon kunde besöka efter att gruppsamtalen avslutats.

Mannen som intervjuades sökte stöd då han ville att hans barn skulle få tala med någon utomstående person om det upplevda våldet. Eftersom barnets mamma inte godtog att barnet deltog i Trappan-samtal kunde barnet inte delta i eget samtalsstöd. Därmed fick mannen råd av personalen i hur han kunde agera och förhålla sig för att hjälpa barnet. Ett av de intervjuade kvinnornas barn deltog i Trappan-samtal. Innan samtalen informerade CMV kvinnan om deras anmälningsskyldighet vid oro för barn. Det var inget som kvinnan kände obehag inför. Barnet tyckte det var roligt att delta i samtalen och kvinnan upplevde att barnet blev gladare efter varje samtal och tyckte att det var tråkigt när samtalen avslutades. Kvinnan funderar på att låta barnet delta i gruppverksamhet för barn vid ett senare tillfälle.

Samtliga uppger att CMV:s stöd inneburit positiva effekter och att de känt sig trygga i mötet med personalen inom verksamheten. Flera uppger att de skulle kontakta CMV på nytt om de hamnade i en liknande situation.

Kontakten med Kvinnojouren

Två av de intervjuade kvinnorna har varit i kontakt med Kvinnojouren. En av kvinnorna fick Kvinnojourens telefonnummer genom kontakt med en av riksorganisationerna för kvinnojourer. Kvinnan kände då inte till Kvinnojouren i Östersund. Den andra kvinnan kom i kontakt med Kvinnojouren genom CMV, då hon kontaktat CMV för stöd. Båda kvinnorna fick snabbt stöd och hjälp av Kvinnojouren. Kvinnorna har fått hjälp i form av praktisk hjälp, enskilt samtalsstöd, öppen verksamhet och boende.

Den ena kvinnan berättar att hon upplevde det enskilda samtalet positivt och att hon känner att hon fick den tid hon behövde för att prata igenom sina upplevelser. Hon samtalade med Kvinnojouren i över två timmar, hon säger att hon *"behövde*

prata högt om det som hänt". När samtalet avslutades erbjöds hon inget annat stöd, hon frågade inte heller om det. Hon var mycket nöjd med det stöd hon fick och uppger att det stöd hon erbjöds hos Kvinnojouren var bättre än det stöd hon fick hos brottsofferjouren. Att prata om våldet har hjälpt henne mycket. Stödet har också bidragit till att hon kan tala med andra kvinnor om våld.

Den andra kvinnan deltog även hon i några enskilda samtal under tiden hon bodde på Kvinnojouren. Kvinnan upplevde samtalen som positiva och att samtalen fyllde en social funktion.

En av kvinnorna har också deltagit i Kvinnojourens öppna verksamhet, hon upplevde träffarna som avkopplande.

"Träffarna blev en vila från det som varit jobbigt, man går dit och pratar lite och fikar tillsammans"

En av kvinnorna har bott på Kvinnojouren tillsammans med sitt barn. Hon vet inte om hon placerats på Kvinnojouren som insats enligt Socialtjänstlagen. Hon känner inte till om det funnits någon åtgärdsplan eller annan dokumentation runt henne. Under tiden Kvinnan var på Kvinnojouren behövde hon inte betala något för boendet, vilket minskade hennes oro över ekonomin. Hon uppgav att det var tryggt att bo på Kvinnojouren.

Kvinnan upplever att det svåraste med att bo på Kvinnojouren var att det alltid fanns andra boende där. Innan Kvinnojouren beslutade sig för att ta emot andra kvinnor blev hon tillfrågad hur hon ställde sig till detta, men uppger att hon upplevde det svårt att säga nej, eftersom det fanns möjligheter till avskildhet: *"man kan stänga in sig på sitt rum"*. Båda kvinnorna vittnar om positiva erfarenheter av kontakten med Kvinnojouren. En av kvinnorna berättar att hon inte *"släpp"* Kvinnojouren, hon tycker det känns tryggt att veta att hon kan besöka den öppna verksamheten om hon vill. Hon tycker att det känns bra att Kvinnojouren håller kontakten med henne genom mail med information om vad som händer på Kvinnojouren.

"Jag har inte riktigt släppt Kvinnojouren än, även om jag vill vara självständig"

Sammanfattning

- Alla kvinnor i studien har utsatts för olika former av våld av en man i en nära relation och haft stort behov av samtalsstöd och annan hjälp. Kvinnorna har påverkats psykiskt, fysiskt, socialt och ekonomiskt. Flera har upplevt det svårt att veta vart de ska vända sig för att få hjälp och stöd, några upplever att de hänvisats runt mellan olika instanser. Flera av

respondenterna har haft kontakt med socialtjänsten, men uppger att få personer inom socialtjänsten ställer frågor om våld. Alla har positiva erfarenheter av CMV och Kvinnojouren och den hjälp och stöd de fått inom verksamheterna. Respondenterna har behövt hjälp från flera aktörer. Flera respondenter hade önskat någon form av uppföljning.

Socialtjänstens samarbete med CMV och Kvinnojouren

I följande kapitel presenteras resultatet från den undersökning som tjänstemän inom socialtjänsten i länets samtliga kommuner har besvarat. I utvärderingsuppdraget ingick att undersöka vilken kunskap om våld i nära relationer som denna yrkesgrupp besitter, samt deras erfarenheter av samarbete med CMV och Kvinnojouren.

Resultatet presenteras under följande rubriker; svarsfrekvens, kunskap och arbete med våldsutsatta kvinnor, bedömning av CMV:s arbete samt bedömning av Kvinnojourens arbete.

Svarsfrekvens

Det ursprungliga urvalet för enkätstudien utgjordes av 78 respondenter, varav 59 har besvarat enkäten. Det innebär en svarsfrekvens på 76 procent vilket får anses som ett mycket bra resultat (Jacobsen, 2007). Studien uppvisar inget internt bortfall. Av svaren kan man se att tjänstemän inom socialtjänstens samtliga arbetsområden är representerade. Många av respondenterna som besvarat enkäten arbetar inom områdena barn och familj samt ekonomiskt bistånd. Svarsfrekvens för respektive kommun presenteras i tabell 1.

Tabell 1. Deltagande kommuner och svarsfrekvens		
Kommun	Urval	Svarsfrekvens
Berg	5	4
Bräcke	7	4
Härjedalen	7	7
Krokom	12	7
Ragunda	5	2
Strömsund	10	9
Äre	10	8
Östersund	22	18
Totalt	78 st	59 st

Kunskap och arbete med våldsutsatta kvinnor

Av studiens resultat kan man se att respondenterna upplever att de saknar kunskap om våld i nära relationer. Hela 64 procent svarar att de saknar tillräckliga kunskaper, dock vet de flesta vart de ska vända sig om de behöver mer kunskap. Många uppger att de söker information hos CMV (45 procent) och många söker information internt inom socialtjänsten (34 procent). Alla tjänstemän som besvarat enkäten svarar att de ställer frågor om våld till klienter som de möter i sitt arbete. Hälften uppger att de alltid frågar och hälften frågar ibland.

Av resultatet kan man se att det är vanligt att tjänstemännen använder sig av insatser inom socialtjänsten, Kvinnojouren och CMV i arbetet med våldsutsatta kvinnor. När våldsutsatta kvinnor behöver samtalsstöd hänvisar de flesta (46 procent) till CMV, men det är även vanligt att använda sig av insatser inom socialtjänsten och Kvinnojouren. När kvinnorna behöver praktisk hjälp använder sig många av insatser inom socialtjänsten (37 procent) och i nästan lika stor omfattning av Kvinnojouren (33 procent). I de fall våldsutsatta kvinnor behöver hjälp i kontakten med andra stödinstitutioner hänvisar 37 procent till andra verksamheter inom socialtjänsten och 35 procent till CMV. När kvinnor är i behov av skyddat boende visar svaren att 62 procent använder sig av Kvinnojouren i Östersund.

Bedömning av CMV:s arbete

Så gott som alla (97 procent) tjänstemän känner till CMV och majoriteten är väl införstådda i CMV:s arbete. En stor del (75 procent) av tjänstemännen har också varit i kontakt med verksamheten och nästan alla (95 procent) har hänvisat kvinnor utsatta för någon form av våld till CMV. Det finns inget samverkansavtal mellan kommunerna och CMV.

De flesta (87 procent) av tjänstemännen anser att det är lätt att komma i kontakt med CMV och majoriteten (75 procent) uppger också att CMV söker aktivt samarbete med socialtjänsten. En stor del (68 procent) uttrycker själva behov av mer samarbete.

Resultaten visar att nästan alla tillfrågade inom socialtjänsten (98 procent) anser att personalen vid CMV är kompetenta för sitt uppdrag. En klar majoritet upplever vidare att CMV och socialtjänsten arbetar mot samma mål och att CMV:s insatser motsvarar deras förväntningar.

Tabell 2. Förutsättningar för samarbete med CMV					
Påstående:	Håller inte alls med		Osäker/ingen uppfattning		Håller med helt
	1	2	3	4	5
Det är lätt att komma i kontakt med CMV	0	2,0	11,0	48,0	39,0
Jag upplever att CMV söker samarbete med mig	5,0	0	20,0	36,0	39,0
Jag önskar mer samarbete med CMV	0	2,0	30,0	23,0	45,0
Jag har stort förtroende för CMV	0	0	4,5	32,0	63,5
Jag upplever att personal inom CMV är kompetent	0	0	2,0	29,0	69,0
Personalen vid CMV och jag arbetar mot samma mål	0	0	7,0	38,5	54,5
Mina förväntningar på CMV har uppfyllts	0	2	11,5	45,5	41

De flesta anser vidare att de insatser som erbjuds väl svarar mot kvinnornas behov och att de kvinnor som hänvisats dit fått den tid de behöver för att bearbeta sina problem.

Utfallet av CMV:s insatser skattas också högt. De allra flesta gör bedömningen att kvinnorna har fått hjälp att hantera sin situation och att deras livssituation utvecklats i positiv riktning.

Tabell 3. Bedömning av CMV:s insatser					
Påstående:	I låg utsträckning		Osäker/ingen uppfattning		I hög utsträckning
	1	2	3	4	5
Arbets sättet passar kvinnornas behov	0	0	21,0	55,0	24,0
Kvinnorna får den tid de behöver för sina problem inom CMV	0	0	29,0	52,0	19,0
Kvinnorna har fått hjälp att hantera sin livssituation	0	0	19,0	60,0	21,0
Kvinnornas livssituation har förbättrats i positiv riktning	0	0	26,0	52,5	21,5

Bedömning av Kvinnojourens arbete

Alla tjänstemän har svarat att de känner till Kvinnojouren i Östersund och majoriteten (93 procent) känner till vad Kvinnojouren arbetar med. En stor andel (76 procent) har varit i kontakt med Kvinnojouren och nästan alla (98 procent) har hänvisat kvinnor till Kvinnojouren.

Majoriteten av tjänstemännen (97 procent) känner till att det finns ett samverkansavtal mellan Kvinnojouren och länets kommuner, däremot är inte alla införstådda med vad avtalet innebär. Endast 37 procent känner till avtalet i sin helhet. I samverkansavtalet framgår att kommunerna ska teckna enskilda avtal med Kvinnojouren då tjänstemännen placerar kvinnor i boendet, det är något de flesta (66 procent) tjänstemän känner till, men endast 18 procent av tjänstemännen har tecknat enskilda avtal med Kvinnojouren (jfr. att 98 procent hänvisat kvinnor till Kvinnojouren). Många (81 procent) upplever ansvarsförhållandet mellan Kvinnojouren och kommunerna som oklara.

Majoriteten av tjänstemännen (51 procent) upplever att det är lätt att komma i kontakt med Kvinnojouren och många (36 procent) önskar mer samarbete med verksamheten. Dock upplever endast 15,5 procent att Kvinnojouren söker samarbete med socialtjänsten. 35,5 procent anser att Kvinnojouren arbetar mot samma mål som socialtjänsten i arbetet med våldsutsatta kvinnor.

En stor del av tjänstemännen anser att Kvinnojourens personal är kompetent. Många uppger också att de känner förtroende för det arbete som bedrivs vid Kvinnojouren och att deras förväntningar uppfyllts. Ett mindre antal (20 procent) har bristande förtroende för Kvinnojouren och uppger att arbetet vid Kvinnojouren inte motsvarar deras förväntningar.

Tabell 4. Förutsättningar för samarbete med Kvinnojouren					
Påstående:	Håller inte alls med		Osäker/ ingen uppfattning		Håller med helt
	1	2	3	4	5
Personalen vid Kvinnojouren och jag arbetar mot samma mål	6,5	20,0	38,0	15,5	20,0
Det är lätt att komma i kontakt med Kvinnojouren	4,5	4,5	40,0	33,0	18,0
Jag upplever att Kvinnojouren söker samarbete med mig	22,0	27,0	35,5	15,5	0
Jag önskar mer samarbete med Kvinnojouren	4,0	20,0	40,0	20,0	16,0
Jag har stort förtroende för Kvinnojouren	11,0	13,0	47,0	18,0	11,0
Jag upplever att personal inom Kvinnojouren är kompetent	4,0	16,0	42,0	22,0	16,0
Mina förväntningar på Kvinnojouren har uppfyllts	7,0	15,5	49,0	13,0	15,5

En stor del av de tillfrågade (45,5 procent) gör bedömningen att våldsutsatta kvinnor som varit i kontakt med Kvinnojouren, får den tid de behöver hos dem. Över 35 procent gör bedömningen att kvinnorna har fått hjälp att hantera sin livssituation och att deras livssituation har förbättrats. Det är dock många som är osäkra i sin bedömning av Kvinnojouren.

Tabell 5. Bedömning av Kvinnojourens insatser					
Påstående:	I låg utsträckning		Osäker/ ingen uppfattning		I hög utsträckning
	1	2	3	4	5
Arbetsättet passar kvinnornas behov	2,0	11,5	57,0	18,0	11,5
Kvinnorna får den tid de behöver för sina problem inom Kvinnojouren	2,0	13,5	39,0	32,0	13,5
Kvinnorna har fått hjälp att hantera sin livssituation	4,5	7,0	52,0	29,5	7,0
Kvinnornas livssituation har förbättrats i positiv riktning	2,0	9,0	50,0	34,0	5,0

Sammanfattning

- De tillfrågade inom socialtjänsten uppger att de har bristande kunskaper om våld i nära relationer. Det saknas upparbetade rutiner för att tillfråga kvinnor om deras upplevelse av våld i nära relationer. När våldsutsatta kvinnor behöver hjälp och stöd använder sig tjänstemännen av interna insatser inom socialtjänsten, av CMV och Kvinnojouren.
- De flesta av de tillfrågade inom socialtjänsten har varit i kontakt med CMV, och upplever att det är lätt att komma i kontakt med verksamheten. Många uppger att det finns ett ömsesidigt samarbete mellan CMV och socialtjänsten. Majoriteten anser att arbetet vid CMV passar våldsutsatta kvinnors behov och att arbetet vid CMV bidragit till att förbättra kvinnornas livssituation.
- Majoriteten av de tillfrågade inom socialtjänsten har varit i kontakt med Kvinnojouren, och upplever att det är lätt att nå verksamheten. De flesta placerar kvinnor hos Kvinnojouren när det krävs skyddat boende. Många socialtjänstemän har dock bristande kunskaper om det samverkansavtal som finns upprättat mellan kommunerna och Kvinnojouren. Många önskar mer samarbete med Kvinnojouren. De flesta anser att arbetet vid Kvinnojouren passar våldsutsatta kvinnor och arbetet vid Kvinnojouren bidragit till att förbättra kvinnornas livssituation.

Sammanfattande slutsatser

I det avslutande kapitlet sammanfattas och diskuteras utvärderingens samlade resultat.

Mittuniversitetet har på uppdrag av Regionförbundet i Jämtlands län genomfört en utvärdering av arbetet vid *Kvinnojouren – en fristad i ingenmansland* (Kvinnojouren) och *Centrum mot våld* (CMV). Utvärderingens syfte var att utröna om kommunerna i Jämtlands län uppfyller ansvarskraven utifrån Socialstyrelsens meddelandeblad nr 2/2012 *Socialnämnders respektive ideella förenings ansvar för en god kvalitet m.m. vid utförandet av insatser enligt socialtjänstlagen* när kommunerna lämnar över genomförande av insatser enligt socialtjänstlagen till Kvinnojouren, samt genomförandet av serviceinsatser till CMV. Det materialet som ligger till grund för utvärderingen är intervjuer med personer som fått hjälp eller stöd från Kvinnojouren och/eller CMV, samt intervjuer med anställd personal inom respektive verksamhet. Utvärderingen består även av resultatet från en enkätundersökning bland tjänstemän verksamma inom individ- familj och omsorg i länets samtliga kommuner. Nedan presenteras utvärderingens slutsatser.

Kunskap om våld i nära relationer

Aktuell statistik visar att våld i nära relationer i flera kommuner i länet ligger över riksgenomsnittet. Samtidigt visar utvärderingen att anställda inom socialtjänsten i länets kommuner själva upplever bristande kunskaper om våld i nära relationer. Kunskapsbristen får konsekvenser för hur man förmår undersöka och bedöma behovet av individuella insatser, men också för möjligheterna att värdera omfattning och konsekvenser av våld eller andra övergrepp på personer i kommunen. Undersökningen visar dock att CMV, men också Kvinnojouren, utgör en kunskapsresurs dit handläggare kan vända sig för att få information och vägledning. Kvinnojouren och CMV bedömer att kunskapsnivån varierar stort mellan olika handläggare.

Vidare visar våra studier att anställda vid Kvinnojouren i Östersund har lång erfarenhet av arbete inom området. Anställda inom CMV har relevant utbildning för att möta vuxna och barn som har upplevt våld i nära relationer och arbetar aktivt med olika former av kompetenshöjande aktiviteter. Hur kompetensutveckling säkras inom Kvinnojouren är mera osäkert.

Utredning och bedömning av stödinsatser

Socialtjänsten har ansvar för att utreda och bedöma våldsutsatta personers behov av stöd och hjälp, detta under förutsättning att det inte är uppenbart att personen ifråga bara söker information. Utvärderingen visar vikten av att tjänstemännen blir bättre på att uppmärksamma och fråga om förekomsten av våld i nära relationer. Svar från tjänstemän och kvinnornas utsagor visar att det nu saknas rutiner för detta. Våra studier visar också att många tjänstemän hänvisar våldsutsatta kvinnor till CMV och Kvinnojouren, även i fall då kvinnor behövt samtalsstöd, praktisk hjälp och hjälp i kontakten med andra myndigheter. Att hänvisa kvinnor eller barn till annan serviceinsats eller ideell förening utan behovsbedömning innebär ett förbiseende av lagstiftningens krav.

När de intervjuade kvinnorna beslutat sig för att söka hjälp har de haft svårt att veta vart de ska vända sig. Några upplever att de hänvisats runt mellan olika instanser och svårigheterna accentueras av att de oroas av omgivningens reaktioner. En kvinna bedömer att fortsatt våld kunnat undvikas om hon erbjudits hjälp och stöd tidigare. En annan uppger att hon skulle agerat annorlunda om hon haft kunskap om hur hon kunde söka stöd och hjälp. För att säkerställa att våldsutsatta kvinnor uppmärksammas, utreds och bedöms enligt gällande riktlinjer och får adekvat stöd är det angeläget att berörda aktörer har god kunskap om- och upparbetade rutiner i arbetet med våld i nära relationer.

Skyddat boende

Socialstyrelsens allmänna råd framhäver vikten av att våldsutsatta personer, även de med missbruks- och beroendeproblem och funktionsnedsättning, erbjuds skyddat boende och vid behov hjälp att skaffa en ny permanent bostad. För att hålla god kvalitet i ett boende ställs höga krav på både personalens kompetens och verksamhetens lokaler. Boendet ska vara tryggt, säkert och präglas av rättssäkerhet i myndighetsutövningen. Eftersom CMV endast erbjuder dagverksamhet är det Kvinnojouren som har uppdraget att erbjuda skyddat boende i Jämtlands län. Kvinnojurens möjligheter att leva upp till de krav som Socialstyrelsens allmänna råd föreskriver är dock begränsade. Här saknas lokaler och personalmässiga resurser för att ta emot kvinnor med pågående missbruk, stora omsorgsbehov och personer med olika former av funktionsnedsättningar. Vidare tvingas Kvinnojouren ibland neka kvinnor och barn på grund av platsbrist eller att man inte kan ta emot nya personer med hänsyn till redan inneboende. Kvinnojouren är inte bemannad nattetid och därför kan det för vissa kännas otryggt att bo ensam under nätter och helger, andra kan uppleva att begränsade lokaler inte möjliggör den avskildhet som

vissa föredrar. Svårigheter att hitta nya permanenta boendeformer kan innebära svårigheter med utslussning från Kvinnojouren.

Samverkan

IVO:s rapport pekar på flera faktorer som kan bidra till en fungerande samverkan kring våldsutsatta personer. Här framhålls bland annat att samverkan mellan olika aktörer fungerar bättre i kommuner där det finns någon form av kvinnofridssamordnare som ansvarar för arbetet med våld i nära relationer. Detta överensstämmer med CMV:s erfarenheter som gör bedömningen att det kommer fler våldsutsatta kvinnor till verksamheten från kommuner där det finns en särskild person som arbetar med våld i nära relationer. God kunskap om området och gällande avtal påverkar också förutsättningar för samverkan.

De flesta tjänstemän som svarat på enkäten känner till att länets kommuner och Kvinnojouren har ett samverkansavtal, men majoriteten saknar kunskap om avtalets innebörd. Många tjänstemän upplever också att ansvarsförhållandena mellan kommunerna och Kvinnojouren är oklara. Däremot uppger alla anställda inom Kvinnojouren att de är väl förtroga med avtalet och dess innehåll. De anser också att samverkansavtalet är tydligt utformat. Utifrån samverkansavtalet ska enskilda avtal tecknas i de fall kommunen placerar kvinnor hos jouren, trots detta visar resultaten att många kvinnor hänvisats till Kvinnojouren utan att enskilda avtal upprättats. En möjlig orsak är att Kvinnojouren funnits under en lång tid medan de nya reglerna började gälla först 2012. Att socialsekreterare inte upprättat enskilda avtal försätter kvinnorna i en svår situation, speciellt eftersom Kvinnojouren inte är villig att välkomna kvinnor som kommer till dem via socialtjänsten utan enskilda avtal.

När tjänstemännen ombeds bedöma det arbete som bedrivs inom CMV och Kvinnojouren, skattas arbetet inom CMV något högre jämfört med det utfall som gäller för Kvinnojouren. Det finns flera olika tänkbara förklaringar till detta. En anledning kan vara att CMV och tjänstemännen i länets kommuner har gemensam arbetsgivare som underlättar informationsöverföring och olika former av samverkan. CMV tvingas inte heller att neka personer tillträde till verksamheten på grund av platsbrist. Kvinnojourens arbete är, av säkerhetsskäl, mer skyddad för insyn vilket kan försvåra samverkan med utomstående aktörer. Vidare tvingas Kvinnojouren, som vi tidigare nämnt, att neka vissa personer tillträde. Att kommunernas tjänstemän har bristande kunskaper om gällande samverkansavtal påverkar givetvis också deras bedömning av Kvinnojourens arbete, förutsättningarna för samarbete och Kvinnojouren möjligheter att få stöd från socialtjänsten.

Uppföljning och kvalitetssäkring

Enligt samverkansavtalet med kommunerna ska Kvinnojouren följa upp synpunkter från boende kvinnor och barn i en anonym enkät. Mycket talar för att denna form av uppföljning hittills inte tillämpats. Det är också svårt att värdera hur Kvinnojouren uppfyller lagstiftningens krav på uppföljning och kvalitetssäkring eftersom vi saknar tillräcklig information för en sådan bedömning. Anställda vid Kvinnojouren uppger att de är medvetna om och tillämpar sin anmälningsskyldighet i fall där barn far illa. Vidare har de kunskaper om sin rapportskyldighet enligt lex Sarah. Den hjälp och stöd som kvinnor får hos CMV ges som en serviceinsats, vilket innebär att personalen inte dokumenterar ärenden eller upprättar genomförandeplaner med besökarna. Eftersom dokumentation och genomförandeplan saknas kan ärendet inte kvalitetssäkras och följas upp. Däremot gör CMV en uppföljning av insatserna genom anonyma enkäter.

Alla de personer som intervjuats inom ramen för denna utvärdering uppger att de haft stora behov av stöd och hjälp och samtliga har varit nöjda med de insatser de fått vid Kvinnojouren och/eller CMV. Insatserna har möjliggjort för dem att bättre hantera sin utsatta situation, men många understryker vikten av stöd från familj och vänner och i något fall ytterligare psykologinsatser. Flera av de intervjuade framförde önskemål om bättre uppföljning.

Enligt IVO är det många kommuner som inte tillämpar strukturerade uppföljningar för att kontrollera och säkra verksamheternas kvalitet. Initiativet att utvärdera verksamheterna vid Kvinnojouren och CVM i Jämtland är ett steg i rätt riktning, men fortfarande kvarstår behovet av uppföljning av enskilda insatser för att kunna bedöma hur arbetet vid CMV och Kvinnojourens svarar mot våldsutsatta kvinnors behov.

Referenslista

- Brottsförebyggande rådet (2010). *Mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer: slutredovisning av ett regeringsuppdrag*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brottsförebyggande rådet (2012). *Brottsutvecklingen i Sverige år 2008-2011*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brottsförebyggande rådet. (2014). *Sök statistik över anmälda brott* (Brotts-förebyggande rådets statistikdatabas över anmälda brott). Data hämtade 2014-01-20, <http://statistik.Bra.se/solwebb/action/index>
- Brottsoffermyndigheten (2001). *Slagen dam: mäns våld mot kvinnor i jämställda Sverige : en omfångsundersökning*. Umeå: Brottsoffermyndigheten.
- Färdeman, E., Hvitfeldt, T. & Irlander, Å. (2014). *Nationella trygghetsundersökningen 2013: om utsatthet, trygghet och förtroende*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet (BRÅ).
- HANDU (2007). *Mäns våld mot kvinnor med funktionsnedsättning [Elektronisk resurs]*. Stockholm: Handikappolitiska utredningsinstitutet.
- Heimer, G.M. & Sandberg, D. (red.) (2008). *Våldsutsatta kvinnor: samhällets ansvar*. (2., [rev.] uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Holmberg, C., Stjernqvist, U. & Sörensen, E. (2005). *Våldsamt lika och olika: om våld i samkönade parrelationer*. Stockholm: Stockholms universitet, Centrum för Genusstudier.
- Håkansson, P.A. (2007). *Fribet och familj: en uppföljning av skyddade boenden för personer som hotas av hedersrelaterat våld*. Stockholm: IMS Institutet för utveckling av metoder i socialt arbete.
- IVO (2014). *Våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld – Slutrapport från en nationell tillsyn 2012-2013*. Stockholm: Inspektionen för vård och omsorg.
- Jacobsen, D.I. (2012). *Förståelse, beskrivning och förklaring: introduktion till samhällsvetenskaplig metod för hälsovård och socialt arbete*. (2., uppdaterade och utök. uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Kvinnojouren (2013). *Verksamhetsberättelse 2012*. Östersund: Kvinnojouren – en fristad i ingenmansland
- Länsstyrelsen Jämtlands län (2012a). *Regional överenskommelse för att motverka våld i nära relationer*. Överenskommelse 2012-06-12. Östersund: Länsstyrelsen.
- Länsstyrelsen Jämtlands län (2012b). *Handlingsplan för att motverka våld i nära relation*. Diarienummer 801-6827-12-2. Östersund: Länsstyrelsen.
- Länsstyrelsen Stockholms län (2012). *Det slutar inte vid 65 En rapport om äldre våldsutsatta kvinnor*. Rapport 2012:21. Stockholm: Länsstyrelsen Stockholm.

- NCK (2009). *Våld i samkönade relationer: en kunskaps- och forskningsöversikt*. Uppsala: Nationellt centrum för kvinnofrid, Uppsala universitet.
- NCK (2013). *Våld mot kvinnor med funktionsnedsättning: rapport*. Uppsala: Nationellt centrum för kvinnofrid, Uppsala universitet.
- RFSL (2013). *Missstro – Om hbtq-personers förtroende för olika samhällsinstanser och vad som behöver förändras*. Stockholm: Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas och transpersoners rättigheter.
- Scheffer Lindgren, M. & Tengström, A. (2011). *Utvärdering av Socialtjänstens och Ideella kvinnojourers Insatser för Våldsutsatta kvinnor. Slutrapport till regeringen*. Stockholm: FORUM forskningscentrum för psykosocial hälsa.
- SKL (2009). *Utveckling pågår En kartläggning av kvinnofridsarbetet i kommuner, landsting och regioner*. Stockholm: Sveriges Kommuner och Landsting.
- Socialstyrelsen (2006). *Kostnader för våld mot kvinnor: en samhällsekonomisk analys*. Stockholm: Socialstyrelsen.
- Socialstyrelsen (2009). *Folkhälsorapport 2009*. Stockholm: Socialstyrelsen.
- Socialstyrelsen (2011). *Utvärdering av socialtjänstens och ideella kvinnojourers insatser för våldsutsatta kvinnor*. Stockholm: FORUM forskningscentrum för psykosocial hälsa.
- Socialstyrelsen (2013a). *Kartläggning av skyddade boenden i Sverige*. Stockholm: Socialstyrelsen.
- Socialstyrelsen (2013b). *Fristad från våld – en vägledning om skyddat boende*. Stockholm: Socialstyrelsen.
- Socialstyrelsen (2013c). *Kvalitetsindikatorer, Dnr 5.4-36680/2011*. Hämtat 2014-01-20 från <http://www.socialstyrelsen.se/SiteCollectionDocuments/pm-kvalitetsindikatorer-for-skyddade-boenden-lokal-niva.pdf>
- Socialstyrelsen (2013d). *Socialnämnders respektive ideella föreningars ansvar för god kvalitet m.m. vid utförandet av insatser enligt socialtjänstlagen – Meddelandeblad Nr 2/2012*. Artikelnummer 2013-5-53.
- Socialstyrelsen, (2014a) hämtat 2014-01-20 från <http://www.socialstyrelsen.se/valds-ochbrottsrelateradefragor/valdinararelationer/valdsutovare/definition>
- Socialstyrelsen, (2014b) hämtat 2014-01-20 från <http://www.socialstyrelsen.se/evidensbaseradpraktik/sokimetodguidenforsocialt-arbete/trappanmodellen>
- SOSAM (2011). *Samverkansavtal mellan Östersunds kommun och Kvinnojouren – en fristad i ingenmansland*. Diarienummer 2453-2011.
- SOSF 2006:5, *Dokumentation vid handläggning av ärenden och genomförande av insatser enligt SoL, LVU, LVM och LSS*, 2006.
- SOSFS 2009:22, *Socialstyrelsens allmänna råd om socialnämndens arbete med våldsutsatta kvinnor samt barn som bevittnat våld*, 2009.
- SOSFS 2011:9, *Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete*, 2011.

Statens folkhälsoinstitut (2010). *Bemötande av våldsutsatta kvinnor som tillhör de nationella minoriteterna – Delredovisning*. Östersund: Statens folkhälsoinstitut.

Bilagor

1. Utvärderingsuppdraget
2. Information om utvärderingen till hjälpsökande
3. Annonss
4. Information inför intervju med hjälpsökande
5. Intervjuguide hjälpsökande
6. Information om utvärderingen till verksamheterna och tjänstemän
7. Intervjuguide verksamheterna CMV och Kvinnojouren
8. Kvinnojourens invändningar
9. Kompletterande frågor till CMV och Kvinnojouren
10. Enkät till tjänstemän
11. E-brev till tjänstemän
12. Samverkansavtal mellan kommunen och Kvinnojouren
13. Kvinnojourens policydokument
14. Avtal om utförande av insats

Regionförbundet
Jämtlands län

Bilaga 1 1(2)

Lena Hallquist
Regionförbundet Jämtlands län
Tfn 063-146525
lena.hallquist@regionjamtland.se

2013-05-31

UTVÄRDERINGSUPPDRAG GÄLLANDE VERKSAMHETERNA INOM CENTRUM MOT VÅLD I NÄRA RELATION (CMV) RESPEKTIVE KVINNOJOURN

Bakgrund

I Sverige är våld i nära relation ett prioriterat uppdrag från staten gentemot kommunerna. Kommunerna i Jämtlands län har valt att satsa dels på ideella Kvinnojourern, dels på det kommungemensamma projektet Centrum mot våld i nära relation. Satsningen görs för att utveckla och stärka kompetensen, men även för att bredda möjligheten till råd och stöd för fler målgrupper såsom våldsutövare med flera – allt enligt socialtjänstlagen och Socialstyrelsens riktlinjer.

Vid Sociala samrådsgruppens sammanträde 2013-02-22 togs beslut om att en utvärdering av respektive verksamhet behöver göras för att få en bild av om de krav som ställs på kommunernas socialnämnder respektive ideella föreningar uppfylls.

Uppdrag

Jämtlands läns kommuner uppdrar till FoU Jämt (Kommunernas forsknings- och utvecklingsenhet för socialtjänst och kommunal hälso- och sjukvård i Jämtlands län) att utvärdera de två verksamheterna Centrum mot våld i nära relation (CMV) respektive Kvinnojourern. Utvärderingen avgränsas till målgruppen kvinnor, eftersom omfattningen i denna initiala utvärdering annars blir alltför stor.

Syfte

Att utröna om kommunerna uppfyller ansvarskraven enligt Socialstyrelsens meddelandeblad nr 2/2012, samt att följa upp verksamheternas ansvar avseende kvinnor.

Utvärderingen ska innehålla

- Beskrivning av kommunernas ansvar för god kvalitet vid utförandet av insatser enligt socialtjänstlagen enligt Socialstyrelsens meddelandeblad nr 2/2012
- Beskrivning av erfarenheter från professionen och verksamhetsansvariga
- Beskrivning av erfarenheter från kvinnor som sökt råd och stöd

Avrapportering

Avrapportering görs till Sociala samrådsgruppen 2013-11-29

Skriftlig rapport lämnas senast februari 2014

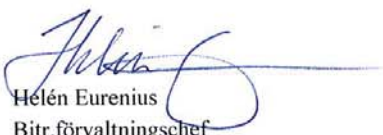
Enligt uppdrag

Lena Hallquist

Samordnare Social välfärd

Regionförbundet Jämtlands län

Helén Eurenus

Bitr.förvaltningschef

Socialförvaltningen

Östersunds kommun

Våld i nära relationer – en utvärdering av två verksamheter i Jämtlands län

Avdelningen för socialt arbete vid Mittuniversitetet genomför på uppdrag av Regionförbundet i Jämtlands län en utvärdering av de verksamheter som bedrivs vid *Centrum mot våld* och *Kvinnojouren - en fristad i ingenmansland* i Östersund.

Är du intresserad av att dela med dig av dina erfarenheter av Centrum mot våld och/eller Kvinnojouren vid en intervju? Intervjun beräknas ta 1 timma och kommer att ske på en tid och plats som passar dig. Intervjun kan ske antingen vid ett möte eller via telefon. Medverkan är helt frivillig, du väljer själv vilka frågor du vill besvara du kan avbryta din medverkan utan att ange något skäl. Du garanteras full anonymitet.

Utvärderingens resultat kommer att sammanställas och presenteras på ett sätt så att ingen enskild person kommer att kunna urskiljas. Endast berörda forskare vid Mittuniversitetet kommer att ha tillgång till information från intervjuerna, allt material kommer att förvaras i låsbara arkiv vid Mittuniversitetet.

Resultatet kommer att redovisas i början av 2014 i en rapport som kommer att finnas tillgänglig hos Regionförbundet i Jämtlands län. Dessutom kommer resultaten att ligga till grund för vetenskaplig publicering. För mer information om utvärderingen se nästa sida.

Vi ber dig fundera på om du vill medverka eller inte. Ditt deltagande kommer inte att påverka din kontakt med Centrum mot våld eller Kvinnojouren

Kontakta mig eller personal vid Centrum mot våld om du vill delta vid en intervju.

Hälsningar

Helena Hopstadius
Forskningsassistent

Kontaktuppgifter:

Helena Hopstadius
Forskningsassistent
Avdelningen för Socialt arbete,
Mittuniversitetet, 831 25 Östersund
E-postadress: helena.hopstadius@miun.se
Telefon: 063-16 53 54

Majen Espvall
Avdelningschef
Avdelningen för Socialt arbete,
Mittuniversitetet, 831 25 Östersund
E-postadress: majen.espvall@miun.se
Telefon: 063-16 55 98
Mobiltelefon: 0706-265 598

Våld i nära relationer – en utvärdering av två verksamheter i Jämtlands län

Våld i nära relationer är ett allvarligt samhällsproblem som utgör ett hot mot människors hälsa och välbefinnande. Kommunerna är skyldiga att hjälpa våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld enligt socialtjänstlagen. I Meddelandeblad Nr 2/2012 som gavs ut av Socialstyrelsen i februari 2012 klargörs socialnämnders och enskilda utförarens ansvar när utförandet av en insats har lämnats över till en enskild verksamhet, t.ex. en ideell förening. Med anledning av meddelandebladet fattade Regionförbundet i Jämtlands län beslut den 22:a februari 2013 om att utvärdera två verksamheter som arbetar med våld i nära relationer i Jämtlands län, *Centrum mot våld* och *Kvinnojouren – en fristad i ingenmansland*. Syftet med utvärderingen är att ta reda på om kommunerna i Jämtlands län uppfyller Socialstyrelsens ansvarskrav utifrån meddelandebladet. Utvärderingens resultat kan komma att användas som underlag i det fortsatta arbetet med våld i nära relationer i Jämtlands län.

Utvärderingen kommer att bestå av tre delstudier.

1. En enkät kommer att skickas ut till berörda tjänstemän som samarbetar med eller rekommenderar/hänvisar kvinnor och män till de båda verksamheterna. Syftet med enkäten är att undersöka vilken bedömning tjänstemännen gör av instanserna inom *Centrum mot våld* och *Kvinnojouren - en fristad i ingenmansland*.
2. Intervjuer kommer att genomföras med personal inom *Centrum mot våld* och *Kvinnojouren - en fristad i ingenmansland*. Syftet är att få kunskap om hur verksamheterna är utformade för att möta våldsutsatta kvinnor/mäns behov av stöd.
3. Intervjuer kommer att genomföras med kvinnor och män som på något sätt fått eller har fått stöd av *Centrum mot våld* och *Kvinnojouren - en fristad i ingenmansland*. Syftet är att undersöka kvinnors och mäns upplevelser och erfarenheter av stöd och hjälp från verksamheten.

Undersökningsresultaten kommer att sammanställas- och presenteras på ett sätt så att ingen enskild person kommer att kunna urskiljas. Endast berörda forskare vid Mittuniversitetet kommer att ha tillgång till data från de olika delstudierna och materialet kommer att förvaras i låsbara arkiv vid Mittuniversitetet.

Resultatet kommer att redovisas i början av 2014 i en rapport som kommer att finnas tillgänglig hos Regionförbundet i Jämtlands län. Dessutom kommer resultaten att ligga till grund för vetenskaplig publicering.

Bilaga 3

HAR DU VARIT I KONTAKT MED CENTRUM MOT VÅLD ELLER KVINNOJOURNEN I ÖSTERSUND?

Avdelningen för socialt arbete vid Mittuniversitetet genomför nu en utvärdering av de verksamheter som bedrivs vid Centrum mot våld och Kvinnojournen i Östersund.

Är du intresserad av att dela med dig av dina erfarenheter vid en intervju, kontakta i så fall forskningsassistent Helena Hopstadius vid Mittuniversitetet, på telefon 063-165354 (torsdagar och fredagar) eller via mail helena.hopstadius@miun.se, för vidare information.

Alla deltagare garanteras full anonymitet. Intervjuerna kan ske vid en gemensam träff eller genom ett telefonsamtal.

Hör gärna av dig före den 18 november:

Mittuniversitetet
MID SWEDEN UNIVERSITY

Annonsering

November 2013	Länstidningens hemsida
November 2013	Östersundspostens hemsida
November 2013	Länstidningen
November 2013	Östersundsposten
December 2013	100% Östersund

Bilaga 4

Våld i nära relationer – en utvärdering av två verksamheter i Jämtlands län

Avdelningen för socialt arbete vid Mittuniversitetet genomför på uppdrag av Regionförbundet i Jämtlands län en utvärdering av de verksamheter som bedrivs vid *Centrum mot våld* och *Kvinnojouren - en fristad i ingenmansland* i Östersund.

Studiens huvudsyfte är att undersöka om Jämtlands läns kommuner uppfyller Socialstyrelsens ansvarskrav i arbetet med personer som upplevt våld i nära relationer.

Utvärderingen består av tre delstudier.

1. Enkät till personal inom länets kommuner, syftet är att undersöka tjänstemännens erfarenhet av verksamheterna.
2. Intervjuer med personal från Centrum mot våld och Kvinnojouren, syftet är att få kunskap om hur verksamheterna är utformade.
3. Intervjuer med personer som på något sätt får eller har fått stöd av Centrum mot våld och Kvinnojouren. Syftet är att undersöka upplevelser och erfarenheter av stöd och hjälp från verksamheten.

Deltagaren:

- Deltagare garanteras full anonymitet
- Undersökningsresultaten kommer att sammanställas- och presenteras på ett sätt så att ingen enskild person kommer att kunna urskiljas.
- Deltagandet är frivilligt
- Deltagare kan välja att inte svara på frågor eller avsluta intervjun
- Endast berörda forskare vid Mittuniversitetet kommer att ha tillgång till data från intervjun.
- Materialet kommer att förvaras i läsbara arkiv vid Mittuniversitetet.

Resultatet:

- Resultatet kommer att redovisas i början av 2014 i en rapport som kommer att finnas tillgänglig hos Regionförbundet i Jämtlands län.
- Utvärderingens resultat kan komma att användas som underlag i det fortsatta arbetet med våld i nära relationer i Jämtlands län.
- Eventuellt kommer resultaten att användas vid vetenskaplig publicering.

Våra kontaktuppgifter:

Helena Hopstadius
Avdelningen för Socialt arbete,
Mittuniversitetet, 831 25 Östersund
E-postadress: helena.hopstadius@miun.se
Telefon: 063-16 53 54

Majen Espvall
Avdelningschef
Avdelningen för Socialt arbete,
Mittuniversitetet, 831 25 Östersund
E-postadress: majen.espvall@miun.se
Telefon: 063-16 55 98
Mobiltelefon: 0706-265 598

Bilaga 5

Intervjuguide – Hjälpökande

Frågeområden med förslag till frågor

Kontakt med verksamheten

1. Kontakt med verksamheten
 - a. Hur kände du till verksamheten?
 - b. Hur kom du i kontakt med verksamheten?
 - c. Var det lätt/svårt att komma i kontakt med verksamheten?
 - d. Vad påverkade valet av verksamhet?
2. Kontakt med andra verksamheter
 - a. Fanns det andra möjliga alternativ/verksamheter att tillgå?
 - b. Har du varit i kontakt med någon/några av dessa tidigare?

Bemötande från verksamheten

3. Personalens kompetens
 - a. Hur upplever du personalens kompetens i arbetet med våldsutsatta personer?
 - b. Vad är bra?
 - c. Finns det något som är mindre bra?
4. Bemötande
 - a. Har du känt dig trygg i verksamheten?
 - b. Hur upplever du att verksamheten har bemött dig?
 - c. Finns det något som har varit extra viktigt i bemötandet?
 - d. Finns det något i bemötandet som du har önskat varit annorlunda?
5. Delaktighet
 - a. Upplever du delaktighet i de beslut om stöd som erbjudits dig/det stöd du fått? (handlingsplaner?).

Effekter av verksamheten

1. Effekter av verksamheten
 - a. Motsvarade verksamheten dina förväntningar?
 - b. Hur har kontakten med verksamheten påverkat din livssituation?

Upplevt behov av stöd

2. Behov av stöd
 - a. Vilken typ av stöd har nuvarande verksamheten gett dig? (samtal, boende, praktisk hjälp?)
 - b. Hur har stödet varit utformat, och bestått av
 - c. Vad har varit bra med det stöd verksamheten kan erbjuda/ge?
 - d. Har du fått det stöd du behöver?
 - e. Är det något som skulle kunna förbättras? (annan typ av stöd?)
3. Kvinnor/män med barn
 - a. Upplever du att verksamheten har hjälp barnet/barnen med det de behövde?
 - b. Om inte vad saknar du?
4. Andra tankar
 - a. Finns det något annat som du vill ta upp om verksamheten?

Kontakt/samverkan med andra myndigheter

5. Samverkan
 - a. Har det varit något samarbete mellan verksamheten och socialtjänsten/kommunen i ditt fall?
 - b. I sådana fall hur upplever du samarbetet?
 - c. Fanns det något som fungerade mindre bra?

Bilaga 6

Våld i nära relationer – en utvärdering av två verksamheter i Jämtlands län

Våld i nära relationer är ett allvarligt samhällsproblem som utgör ett hot mot människors hälsa och välbefinnande. Kommunerna är skyldiga att hjälpa våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld enligt socialtjänstlagen. I Meddelandeblad Nr 2/2012 som gavs ut av Socialstyrelsen i februari 2012 klargörs socialnämnders och enskilda utförarens ansvar när utförandet av en insats har lämnats över till en enskild verksamhet, t.ex. en ideell förening. Med anledning av meddelandebladet fattade Regionförbundet i Jämtlands län beslut den 22:a februari 2013 om att utvärdera två verksamheter som arbetar med våld i nära relationer i Jämtlands län, *Centrum mot våld* och *Kvinnojouren – en fristad i ingenmansland*. Syftet med utvärderingen är att ta reda på om kommunerna i Jämtlands län uppfyller Socialstyrelsens ansvarskrav utifrån meddelandebladet. Utvärderingens resultat kan komma att användas som underlag i det fortsatta arbetet med våld i nära relationer i Jämtlands län.

Utvärderingen kommer att bestå av tre delstudier.

1. En enkät kommer att skickas ut till berörda tjänstemän som samarbetar med eller rekommenderar/hänvisar kvinnor och män till de båda verksamheterna. Syftet med enkäten är att undersöka vilken bedömning tjänstemännen gör av instanserna inom *Centrum mot våld* och *Kvinnojouren - en fristad i ingenmansland*.
2. Intervjuer kommer att genomföras med personal inom *Centrum mot våld* och *Kvinnojouren - en fristad i ingenmansland*. Syftet är att få kunskap om hur verksamheterna är utformade för att möta våldsutsatta kvinnor/mäns behov av stöd.
3. Intervjuer kommer att genomföras med kvinnor och män som på något sätt får eller har fått stöd av *Centrum mot våld* och *Kvinnojouren - en fristad i ingenmansland*. Syftet är att undersöka kvinnors och mäns upplevelser och erfarenheter av stöd och hjälp från verksamheten.

Undersökningsresultaten kommer att sammanställas- och presenteras på ett sätt så att ingen enskild person kommer att kunna urskiljas. Endast berörda forskare vid Mittuniversitetet kommer att ha tillgång till data från de olika delstudierna och materialet kommer att förvaras i låsbara arkiv vid Mittuniversitetet.

Resultatet kommer att redovisas i början av 2014 i en rapport som kommer att finnas tillgänglig hos Regionförbundet i Jämtlands län. Dessutom kommer resultaten att ligga till grund för vetenskaplig publicering.

Hälsningar

Helena Hopstadius

Forskningsassistent

Våra kontaktuppgifter:

Helena Hopstadius
Avdelningen för Socialt arbete,
Mittuniversitetet, 831 25 Östersund
E-postadress: helena.hopstadius@miun.se
Telefon: 063-16 53 54

Majen Espvall
Avdelningschef
Avdelningen för Socialt arbete,
Mittuniversitetet, 831 25 Östersund
E-postadress: majen.espvall@miun.se
Telefon: 063-16 55 98
Mobiltelefon: 0706-265 598

Intervjuguide - Verksamheterna

Frågeområden med förslag till frågor

Frågor om verksamheten

1. Bakgrund till verksamheten
 - a. Hur länge har verksamheten funnits i Östersund?
 - b. Ingår verksamheten i någon riksorganisation?
 - c. Andra fakta om verksamheten
2. Organisering av verksamheten
 - a. Vilken bemanning har verksamheten?
 - b. Hur är ansvarsfördelningen bland personalen?
 - c. Finns det organisatoriska villkor som främjar eller försvårar arbetet?
3. Målgrupp för verksamheten
 - a. Vilken/vilka målgrupper vänder sig verksamheten till?
 - b. Påverkas verksamhetens arbete av den vänder sig till flera målgrupper?
 - c. På vilket sätt i sådana fall?
4. Verksamhetens syfte och mål
 - a. Vad är verksamhetens syfte?
 - b. Vad är verksamhetens mål?
5. Verksamhetens insatser
 - a. Vad är verksamhetens kärnverksamhet?
 - b. Vilka andra insatser har verksamheten?
6. Metoder
 - a. Används några specifika metoder?
 - b. Varför har man valt att arbeta utifrån dessa?
 - c. Är metoderna evidensbaserade?
7. Kontakt med verksamheten
 - a. Hur kommer kvinnor/män i kontakt med verksamheten? (Remitterade? Kontaktat verksamheten själva, annat?)
8. Antal kvinnor/män i "behandling" per år
 - a. Hur många personer deltar i de olika insatserna på ett år?

- b. Får alla som vill delta i verksamhetens insatser? (måste man neka någon på grund av resursbrist eller annan anledning)

9. Kvinnorna/männens behov

- a. Vilken typ av hjälp och stöd har kvinnorna/männen som söker upp verksamheten?
- b. Finns det behov som ni inte kan tillgodose? (missbruk, handikapp, annat?)
- c. Vilka i sådana fall?

10. Effekt och utfall

- a. Vilka effekter ger verksamhetens insatser?
- b. Vilket utfall innebär det för kvinnorna/männen?
- c. Hur ger sig dessa till uttryck?
- d. Hur används de resurser som står till förfogande?
- e. Vilka förutsättningar har verksamheten i sitt arbete?
- f. Hur arbetar man utifrån verksamhetens förutsättningar?
- g. Vilka svårigheter möts verksamheten av?

Frågor om samarbete med andra organisationer och myndigheter

11. Samarbete

- a. Samarbetar verksamheten med andra organisationer och myndigheter?
- b. Vilka samarbetar verksamheten med?
- c. Hur är samarbetet utformat?
- d. Vad är fördelarna med samarbete?
- e. Vilka svårigheter upplever verksamheten med samarbetet?
- f. Finns det något som skulle kunna förbättras i samarbetet?

Frågor baserade på Socialstyrelsens Meddelandeblad Nr 2/2012

12. Skydd av barn

- a. Vilka rutiner har ni när ni tar emot kvinnor/män som utsatts för våld och har barn?
- b. När det gäller boende med barn, hur ser man på barnets ålder och kön?
- c. Vilka åtgärder vidtar verksamheten när det uppdagas att barn far illa?
- d. Hur ser ni på anmälningsskyldigheten när det gäller barn som kan behöva skydd?

13. Kontroll och uppföljning vid överlåtelse av stöd

- a. Hur ser ni på att kommunen ska ges tillträde till verksamheten för att följa upp och kontrollera verksamheten?

14. Ansvarsförhållanden

- a. Hur ser ni på ansvarsförhållanden för kvinnorna/männen i de fall kommunen har lämnat över insatser enligt SoL? (vem har ansvar över kvinnorna/männen)

15. Uppdragsförhållandet mellan verksamheten och kommunen

- a. Hur ser ni på uppdragsförhållandet/avtalet mellan verksamheten och kommunen?

- b. Känner ni er villiga att genomföra insatser som kommunen vill lämna över ansvaret för?
- c. Upplever ni att uppdragsförhållandet påverkar männen/kvinnorna på något sätt?

16. God kvalitet

- a. Hur arbetar verksamheten med kvalitetsarbete?
- b. Vad ingår i kvalitetsarbete? (ledningssystem för verksamheten (följa krav och mål för verksamheten enligt lagar och föreskrifter), riskanalyser, egenkontroll och utredning av avvikelser).
- c. Hur följs verksamhetens upp?
- d. Vad anser ni att man bör ha för bakgrund när man arbetar här? (lämplig utbildning och erfarenhet)
- e. Hur tillgodoses verksamheten med personal med lämplig utbildning och erfarenhet?
- f. Hur arbetar verksamheten när det gäller personalens kompetens?
- g. Vilken kompetens har personalen om gällande lagar och regler och hur följer man dessa?

17. Dokumentation

- a. Hur dokumenteras handläggning av ärenden hos verksamheten? (journal?)
- b. När verksamheten ska utföra beslutade insatser hur dokumenteras dessa?
- c. Om det fattas beslut inom verksamheten angående kvinnor/män, hur dokumenteras dessa?
- d. Hur dokumenteras insatser? (genomförandeplan?)
- e. Hur dokumenteras genomförda insatser? (journal?)

18. Lex Sarah

- a. Hur hanterar verksamheten missförhållanden inom verksamheten som kan innebära risk för dem som får eller kan komma i fråga för insatser inom verksamheten?

Vi har läst igenom och konstaterar att det är svårt och framförallt väldigt tidskrävande om vi ska kommentera allt som vi inte tycker stämmer. Det är väldigt mycket missuppfattningar och vi lyckades tydligen inte vid intervjutillfället ge någon bra bild av vad en Kvinnojour är.

Den information vi fått är att en utvärdering skall göras av hur socialtjänsten uppfyller socialstyrelsens krav på god kvalitet. Det som är relevant när det gäller Kvinnojouren är de fall då Kvinnojouren utför insatser på uppdrag av socialtjänsten. Det var vi tydliga med och överens om vid intervjutillfället. I det här utkastet blandas socialtjänstuppdrag med föreningens grundverksamhet. Det hänvisas till det samverkansavtal som föreningen tidigare hade med kommunerna trots att detta inte har något med socialtjänstuppdragen att göra. I de fall vi åtar oss att utföra insatser på uppdrag av socialtjänsten skrivs ett särskilt avtal för just det ärendet. Framförallt framgår det när det gäller urvalet av kvinnor till intervjuer att det här blandas ihop. Rimligtvis är det endast kvinnor som kommit till Kvinnojouren via socialtjänsten som kan vara aktuella i utvärderingen.

Det är som sagt svårt att kommentera texten då det är så mycket missuppfattningar. Det blir omöjligt att gå in och peta i allt, i så fall blir det som att vi måste skriva om hela texten. Här följer några kommentarer till varje rubrik:

Kvinnojouren

Varför är det så viktigt att poängtera att vi inte är medlemmar i ROKS?

Kvinnojouren är bemannad måndag till fredag samt tre kvällar i veckan. Utöver det är Kvinnojouren bemannad utifrån aktuellt behov. Det är inte en målsättning, det är så arbetet i föreningen är organiserat.

Det finns flera olika orsaker till att Kvinnojouren kan neka boende. En av dem är självfallet att det är fullt i boendet. Kvinnor i aktivt missbruk har vi inte resurser att ta emot. Vad gäller fysiskt och psykiskt funktionshinder så är det en bedömningsfråga från fall till fall. Det har bott kvinnor av båda kategorierna på jouren och det har fungerat utmärkt. Förutsättningen är att kvinnan klarar att ta hand om sig själv, att det inte föreligger något vårdbehov. Vi kan också behöva säga nej utifrån att det inte är förenligt med andra boende, skyddsaspekt mm. Får vi en förfrågan om tillfälligt boende där det inte handlar om kvinnofrid utan om något som ligger utanför vårt område säger vi också nej.

Personal

Det kommunerna i Jämtland bidrar med ekonomiskt till Kvinnojouren räcker till två heltidsanställda. Genom projektmedel har föreningen ibland möjlighet att ta in extra personal vid behov. Vid större projekt har det också varit aktuellt med tidsbegränsade anställningar.

Föreningen har ett antal aktiva kvinnor som är engagerade som jourkvinnor. Föreningen har en utbildning för blivande jourkvinnor och efter den jourar de tillsammans med en erfaren jourkvinna. Det är inte lämpligt att vara jourkvinna om man själv befinner sig i kris. Självklart ska man också arbeta efter föreningens stadgar och respektera tystnadsplikten.

Målgrupp för verksamheten

Målgruppen är kvinnor utsatta för mäns sexualiserade våld. (Med mäns sexualiserade våld åsyftas fysiskt/psykiskt våld, våldtäkt, incest/sexuella övergrepp, sexuella trakasserier, pornografi och prostitution).

Det finns begränsningar i boendet ja, men det betyder inte att vi inte pratar med, träffar och stöttar kvinnor som av praktiska skäl inte kan bo på jouren.

De flesta jourer tar inte emot husdjur överhuvudtaget. Hos oss finns den möjligheten vilket vi ser som något positivt.

Verksamhetens arbete och insatser

Boendet är bemannat då vi bedömer att det finns behov för det. Oftast dagtid vardagar samt tre kvällar i veckan men vid behov även nätter och helger. Ur säkerhetssynpunkt är det önskvärt att det inte står så mycket om hur bemanningen ser ut.

Vi går inte in extra för att en kvinna är berusad. Det är överhuvudtaget inte tillåtet att bruka alkohol eller andra droger på Kvinnojouren. Om en kvinna ska flytta in på Kvinnojouren och hon vid tillfället är berusad så får hon ändå flytta in. Då stannar personal eller jourkvinna med henne tills hon nykrat till. Under vistelsen i övrigt är det dock inte tillåtet att vare sig nyttja alkohol eller andra droger.

Det är ingen svårighet att vi har kontoret i samma lägenhet som kvinnor bor. Det är riktigt att det kan vara svårt för en kvinna att veta vad hon ska förvänta sig av ett boende på en Kvinnojour. Det kan ofta vara en fördel med den naturliga kontakten som blir med kontoret mitt i boendet. Det är i vart fall ingen svårighet.

Personalen på den här Kvinnojouren jobbar också ideellt. För personalen är det inga problem att skilja på de rollerna. För de kvinnor som träffar personal och ideella är det ointressant om den de träffar har betalt eller jobbar gratis för tillfället.

Kvinnojouren bistår inte med ekonomiskt stöd till kvinnor.

Dokumentation av insatser

Det är inte några problem att veta för vilken kvinna socialstyrelsens regler gäller. Däremot behövs nya rutiner då vi tidigare inte omfattats av socialstyrelsens regler. De regler för ideella föreningar som vi omfattas av då vi utför insatser på uppdrag av socialtjänsten är tydliga. Det är endast ett fåtal av de kvinnor vi kommer i kontakt med som berörs av detta men i dessa fall har vi behövt ta fram nya rutiner så det sköts på ett riktigt sätt.

Uppföljning av verksamhetens arbete

Allt under den här rubriken är en missuppfattning

Samverkan med andra aktörer

I rubriken står det samverkan, i texten pratas det endast om samarbete. Vi samverkar gärna men samverkan måste vara mer än ett ord. Samverkan sker mellan olika parter och då ska parterna vara överens om vad det ska innebära. Vi upplyser alltid kvinnor med barn om att Trappan finns. När vi ser att kvinnor har behov av kontakt med socialtjänsten så uppmuntrar vi till det och hjälper till att förmedla kontakt.

Ansvarsförhållanden

Samverkansavtalet reglerar vår relation med kommunerna angående föreningsverksamheten. Det har inte något med uppdrag från socialtjänsten att göra förutom att det skall skrivas ett avtal om enskild insats då socialtjänsten ber oss utföra ett sådant. Där tydliggörs vad socialtjänsten åtar sig och vad vi åtar oss att göra. Socialstyrelsens regler för ideella föreningar gäller.

Det uppstod vissa problem när vi skulle börja arbeta efter avtalet. Ett av problemen var att en kommun obstruerade och vägrade skriva avtal. Vi var också några gånger överens om avtal men fick dem sedan aldrig underskrivna.

Det fanns tidigare en begränsning i boendet vad gäller tonårspojkar (det är snart tio år sedan) och då handlade det om praktiska orsaker. Som exempel sa vi att det kunde bo flickor som varit utsatta för diverse övergrepp.

Vi känner till våra skyldigheter när det gäller socialtjänstuppdrag.

Vi vill återigen poängtera att vi endast medverkar i det som var vår överenskommelse från början, alltså den del av Kvinnojouren som gäller socialtjänstuppdrag.

CMV

Vilka öppettider har CMV?

Hur upprätthåller personalen sin kompetens? Får ni utbildning via kommunen?

Hur tänker ni om att anmäla missförhållanden, Lex Sarah? har ni någon rutin för lex Sarah?

Har ni ett ledningssystem eller ingår ni i kommunens?

Kvinnojouren

Hur många kvinnor har kommit till Kvinnojouren via Socialtjänsten (i länet) under 2012?

Hur många kvinnor har kommit till Kvinnojouren via andra kommuner under 2012?

Får kvinnor som söker boende hos er (utan att gå igenom socialtjänsten) stå för boendekostnaden själva?

Har ni ett ledningssystem för att utveckla och säkra kvaliteten i verksamheten?

Hur dokumenterar ni handlingsplaner och journaler? personakter? Hur arkiveras detta?

Hur följer ni upp journaler? Handlingsplaner och annan dokumentation?

Hur får ni feedback från kvinnorna?<

Brukar ni informera kvinnorna om att de har en annan rättsstatus om de vänder sig till socialtjänsten?

Har ni tillgång till utslussningsboende för kvinnorna?

Vilken examen/annan kompetens har den anställda personalen på Kvinnojouren?

Hur arbetar ni med att höja den anställda personalens kompetens? utbildning via kommunen?

Enkät – Tjänstemän inom socialtjänsten

Utvärdering av Centrum mot våld & Kvinnojouren

Sida
1/8

Jag arbetar i *

Jag arbetar inom *

Ange inom vilket område du arbetar, till exempel ekonomiskt bistånd eller barn och familj

I samtal med klienter brukar jag ställa frågor om våld i nära relationer *

Markera ett alternativ

- ☐ Ja
☐ Nej
☐ Ibland

Jag känner att jag har tillräckliga kunskaper om våld i nära relationer *

Markera ett alternativ

- ☐ Ja
☐ Nej
☐ Ibland

När jag behöver information om våld i nära relationer vänder jag mig till *

Du kan markera flera alternativ, rutan övrigt används om andra alternativ har använts.

- ☐ Annan personal inom kommunen
☐ Kvinnojouren
☐ Centrum mot våld
☐ Vet ej
☐ Övrigt:

När våldsutsatta kvinnor behöver samtalsstöd hänvisar jag dem till *

Du kan markera flera alternativ, rutan övrigt används om andra alternativ har använts.

- ☐ Insats inom socialtjänsten
☐ Kvinnojouren
☐ Centrum mot våld
☐ Vet ej
☐ Övrigt:

När våldsutsatta kvinnor behöver praktisk hjälp hänvisar jag dem till *

Du kan markera flera alternativ, rutan övrigt används om andra alternativ har använts.

- ☐ Insats inom socialtjänsten
☐ Kvinnojouren
☐ Centrum mot våld
☐ Vet ej
☐ Övrigt:

När våldsutsatta kvinnor behöver hjälp i kontakten med andra myndigheter hänvisar jag dem till *

Du kan markera flera alternativ, rutan övrigt används om andra alternativ har använts.

☐ Insats inom socialtjänsten

☐ Kvinnojouren

☐ Centrum mot våld

☐ Vet ej

☐ Övrigt:

När barn behöver stöd efter att ha bevittnat våld hänvisar jag dem till *

Du kan markera flera alternativ, rutan övrigt används om andra alternativ har använts.

☐ Insats inom socialtjänsten

☐ Kvinnojouren

☐ Centrum mot våld

☐ Vet ej

☐ Övrigt:

När kvinnor behöver placeras i ett skyddat boende hänvisar jag dem till *

Du kan markera flera alternativ, rutan övrigt används om andra alternativ har använts.

☐ Kvinnojouren i östersund

☐ Vet ej

☐ Övrigt:

När våldsutövande män behöver hjälp eller stöd hänvisar jag dem till *

Du kan markera flera alternativ, rutan övrigt används om andra alternativ har använts.

☐ Insats inom socialtjänsten

☐ Vet ej

☐ Övrigt:

Sida
2/8

Kvinnojouren – en fristad i ingenmansland

I nedanstående frågor vill jag att du utgår från din personliga uppfattning och erfarenhet av Kvinnojouren i Östersund.

Jag känner till Kvinnojouren *

Markera ett alternativ

☐ Ja

☐ Nej

Jag känner till vad Kvinnojouren arbetar med *

Markera ett alternativ

☐ Ja

☐ Nej

☐ Vet inte

Jag känner till att det finns ett samverkansavtal mellan kommunen och Kvinnojouren. *

☐ Ja

☐ Nej

Jag känner till vad samverkansavtalet innebär för socialtjänsten. *

☐ Ja

☐ Nej

☐ Delvis

Jag känner till att när Kvinnojouren utför insatser på uppdrag av socialtjänsten ska avtal tecknas mellan Kvinnojouren och socialtjänsten. *

☐ Ja

☐ Nej

Ansvarsförhållandena mellan Kvinnojouren och kommunen är tydliga *

Markera ett alternativ

- ☐ Ja
☐ Nej
☐ Vet inte

Jag har varit i kontakt med Kvinnojouren *

Markera ett alternativ

- ☐ Ja
☐ Nej

Kontakt med kvinnojouren

Nedanstående påståenden avser att undersöka din erfarenhet av kontakten med Kvinnojouren. Ange hur väl du håller med uttalandet genom att markera en av ringarna, 5 motsvarar att du håller med helt i påståendet och 1 motsvarar att du inte alls håller med. Jag vill att du utgår från din personliga uppfattning.

Personalen vid Kvinnojouren och jag arbetar mot samma mål *

1 2 3 4 5

Håller inte alls med ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Håller helt med

Det är lätt att få kontakt med personal på Kvinnojouren *

1 2 3 4 5

Håller inte alls med ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Håller helt med

Jag har stort förtroende för Kvinnojouren *

1 2 3 4 5

Håller inte alls med ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Håller helt med

Jag upplever att personal inom Kvinnojouren är kompetent *

1 2 3 4 5

Håller inte alls med ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Håller helt med

Personalen vid kvinnojouren bemöter mig med respekt *

1 2 3 4 5

Håller inte alls med ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Håller helt med

Mina förväntningar på Kvinnojouren har uppfyllts *

1 2 3 4 5

Håller inte alls med ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Håller helt med

Jag önskar mer samarbete med Kvinnojouren *

1 2 3 4 5

Håller inte alls med ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Håller helt med

Jag upplever att Kvinnojouren söker samarbete med mig *

1 2 3 4 5

Håller inte alls med ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Håller helt med

Jag har tecknat samarbetsavtal med Kvinnojouren *

Markera ett alternativ

- ☐ Ja
☐ Nej

Jag har hänvisat/rekommenderat kvinnor till Kvinnojouren *

Markera ett alternativ

- ☐ Ja
☐ Nej

Bedömning av Kvinnojourens arbete

Nedanstående frågor avser att undersöka din bedömning av hur verksamheten möter kvinnorna. Ange hur väl du håller med uttalandet genom att markera en av ringarna. 5 motsvarar att du håller med helt i påståendet och 1 motsvarar att du inte alls håller med. Jag vill att du utgår från din personliga uppfattning.

Personalen vid Kvinnojouren bemöter kvinnorna med respekt *

1 2 3 4 5

I låg utsträckning ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ I mycket hög utsträckning

Arbets sättet inom Kvinnojouren passar kvinnornas behov *

1 2 3 4 5

I låg utsträckning ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ I mycket hög utsträckning

Kvinnorna får den tid som de behöver för sina problem inom Kvinnojouren *

1 2 3 4 5

I låg utsträckning ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ I mycket hög utsträckning

Kvinnorna har fått hjälp att hantera sin livssituation *

1 2 3 4 5

I låg utsträckning ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ I mycket hög utsträckning

Kvinnornas livssituation har förbättrats i positiv riktning *

1 2 3 4 5

I låg utsträckning ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ I mycket hög utsträckning

Då barn bevittnat våld upplever jag att Kvinnojouren arbetar utifrån barnets bästa *

1 2 3 4 5

I låg utsträckning ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ I mycket hög utsträckning

Övriga tankar, synpunkter och erfarenheter av Kvinnojouren

Centrum mot våld

I nedanstående frågor vill jag att du utgår från din personliga uppfattning och erfarenhet av Centrum mot våld i Östersund.

Jag känner till Centrum mot våld *

Markera ett alternativ

- ☐ Ja
☐ Nej

Jag känner till vad Centrum mot våld arbetar med *

Markera ett alternativ

- ☐ Ja
☐ Nej
☐ Vet inte

Jag har varit i kontakt med Centrum mot våld *

Markera ett alternativ

- ☐ Ja
☐ Nej

Kontakt med Centrum mot våld

Nedanstående påståenden avser att undersöka din erfarenhet av kontakten med Centrum mot våld. Ange hur väl du håller med uttalandet genom att markera en av ringarna. 5 motsvarar att du håller med helt i påståendet och 1 motsvarar att du inte alls håller med. Jag vill att du utgår från din personliga uppfattning.

Personalen vid Centrum mot våld och jag arbetat mot samma mål *

1 2 3 4 5

Håller inte alls med ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Håller helt med**Det är lätt att få kontakt med personal på Centrum mot våld ***

1 2 3 4 5

Håller inte alls med ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Håller helt med**Jag har stort förtroende för Centrum mot våld ***

1 2 3 4 5

Håller inte alls med ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Håller helt med**Jag upplever att personal inom Centrum mot våld är kompetent**

1 2 3 4 5

Håller inte alls med ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Håller helt med**Personalen vid Centrum mot våld bemöter mig med respekt ***

1 2 3 4 5

Håller inte alls med ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Håller helt med**Mina förväntningar på Centrum mot våld har uppfyllts ***

1 2 3 4 5

Håller inte alls med ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Håller helt med**Jag önskar mer samarbete med Centrum mot våld ***

1 2 3 4 5

Håller inte alls med ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Håller helt med**Jag upplever att Centrum mot våld söker samarbete med mig ***

1 2 3 4 5

Håller inte alls med ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Håller helt med

Jag har hänvisat/rekommenderat kvinnor till Centrum mot våld

Markera ett alternativ

- ☐ Ja
☐ Nej

Bedömning av Centrum mot vålds arbete

Nedanstående frågor avser att undersöka din bedömning av hur verksamheten möter kvinnorna. Ange hur väl du håller med uttalandet genom att markera en av ringarna, 5 motsvarar att du håller med i hög utsträckning och 1 motsvarar att du håller med i låg utsträckning. Jag vill att du utgår från din personliga uppfattning.

Personalen vid Centrum mot våld bemöter kvinnorna med respekt *

1 2 3 4 5

I låg utsträckning ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ I mycket hög utsträckning

Arbets sättet inom Centrum mot våld passar kvinnornas behov *

1 2 3 4 5

I låg utsträckning ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ I mycket hög utsträckning

Kvinnorna får den tid som de behöver för sina problem inom Centrum mot våld *

1 2 3 4 5

I låg utsträckning ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ I mycket hög utsträckning

Kvinnorna har fått hjälp att hantera sin livssituation *

1 2 3 4 5

I låg utsträckning ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ I mycket hög utsträckning

Kvinnornas livssituation har förbättrats i positiv riktning *

1 2 3 4 5

I låg utsträckning ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ I mycket hög utsträckning

Då barn bevittnat våld upplever jag att Centrum mot våld arbetar utifrån barnets bästa *

1 2 3 4 5

I låg utsträckning ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ I mycket hög utsträckning

Övriga tankar, synpunkter och erfarenhet av Centrum mot våld

Resultat av undersökningen

Resultat från enkätundersökningen kommer att sammanställas och presenteras i en rapport som kommer att finnas tillgänglig hos Regionförbundet i Jämtlands län.

Bilaga 11

Välkomna att delta i utvärderingen av Centrum mot våld och Kvinnojouren!

Avdelningen för socialt arbete vid Mittuniversitetet genomför nu en utvärdering av de verksamheter som bedrivs vid Centrum mot våld och Kvinnojouren i Östersund.

Du ges tillfälle att dela med dig av dina erfarenheter genom att besvara en enkät om verksamheterna. Deltagandet är anonymt och alla svar kommer att behandlas konfidentiellt, undersökningsresultaten kommer att sammanställas och presenteras på ett sätt så att ingen enskild person kommer att kunna urskiljas.

Mer information om utvärderingen finns i bifogad bilaga.

För att besvara enkäten, klicka på länken nedan, alternativt klistra in länken i din webbläsare

<https://docs.google.com/forms/d/1t6srui0jX4cQ-rlzNsqXvPngchgahld4PV0JEY8G9MQ/viewform>

Svar önskas senast fredag den 22 november 2013

Deltagandet är frivilligt.
Vänligen/ Helena Hopstadius
Forskningsassistent

Helena Hopstadius

Avdelningen för socialt arbete
Mittuniversitetet
831 25 ÖSTERSUND
Tel: +46 (0)63 16 53 54
fax: +46 (0)63 16 55 88
www.miun.se

Bilaga 12

2012-03-22

Dnr 2453-2011

Samverkansavtal mellan Östersunds kommun och Kvinnojouren – en fristad i ingenmansland

Avtalet gäller 2012-01-01 – 2012-12-31

Bägge parter äger rätt att var för sig säga upp avtalet senast 6 månader för avtalstidens utgång. I annat fall förlängs avtalet med ett år.

KVINNOJOURENS ROLL

- Kvinnojouren som idéburen organisation bidrar till den lokala utvecklingen av kvinnofridsfrågor genom att vara en fri och självständig aktör
- Kvinnojouren arbetar med dels stödverksamhet till enskilda dels med förebyggande kvinnofridsarbete.
- Kvinnojouren arbetar utifrån sina stadgar, årsmötesbeslut och styrelsebeslut och ansöker om verksamhetsbidrag från kommunerna i Jämtlands län för att bedriva verksamhet med anställda och frivilligarbetare.

KVINNOJOURENS VERKSAMHET

- Erbjudande och ge våldsutsatta kvinnor (och deras barn) stöd och hjälp.
- Erbjudande våldsutsatta kvinnor stödsamtal.
- Informera om att stödverksamhet för barn som upplevt våld i hemmet kan ges i form av samtalsstöd ("Trappan") via exempelvis "Centrum mot våld i nära relationer".
- Tillhandahålla möjlighet till akut boende i föreningens lägenheter med de begränsningar som finns i tillgänglighet och enligt föreningens policydokument (bilaga 2). Föreningen är suverän att avgöra vem som får tillgång till platserna men utgångspunkten är att kvinnor från Jämtlands län prioriteras.
- Erbjudande telefonjourverksamhet till våldsutsatta kvinnor med frivilligarbetare.
- Upprätthålla en telefonjour dygnet runt och året runt för myndigheterna vid akuta kvinnofridsärenden.
- Förebyggande arbete, exempelvis genom information till länets medborgare om verksamheten.

SAMVERKAN

Allmänt

- Kvinnojouren informerar på förfrågan - och under förutsättning att överenskomelse om en för verksamheten lämplig tidpunkt kan göras – om föreningens verksamhet i länets kommuner.
- Kvinnojouren deltar aktivt som samarbetspart i kvinnofridsarbetet inom länet.
- Kommunen håller kvinnojouren informerad om sitt kvinnofridsarbete, hur det är organiserat och vilka som har ansvar för dessa frågor inom kommunen.

Enskilda ärenden

- Vid de enskilda ärenden där föreningen tillfrågas av socialtjänsten om att utföra en insats upprättas ett särskilt avtal enligt mall i bilaga 1.

2012-03-22

Dnr 2453-2011

- Om stöd inte kan ges av föreningen erbjuder Kvinnojouren - när så är möjligt - information och stöd för att upprätta kontakt med socialtjänst i hemkommunen eller annan aktör inom kvinnofridsområdet.
- Om en kvinna efterfrågar samtalsstöd för våldsverkaren erbjuds hon information om sådan verksamhet.

UPPFÖLJNING

Kvinnor och barn som tagit del av Kvinnojourens verksamhet erbjuds att fylla i en anonym enkät. Enkätsvaren ägs helt av Kvinnojouren och en sammanställning presenteras för kommunen i samband med verksamhetsberättelsen.

Den ömsesidiga samverkan mellan Kvinnojouren, kommunen och övriga kommunala aktörer inom kvinnofridsområdet följs upp årligen. Ansvarig för uppföljningen är kommunen.

VERKSAMHETSBIDRAG

Verksamhetsbidrag utgår enligt detta samverkansavtal med 681 708 tkr (vilket motsvarar Östersunds kommun del (46,94 procent av länets åtta kommuners ersättning till Kvinnojouren, vilken för 2012 uppgår till 1 450 000 kronor). Verksamhetsbidraget utbetalas till Kvinnojouren i sin helhet i januari månad. (Särskild överenskommelse kan vid behov göras om kvartalsvis utbetalning i januari, april, juli och oktober).

Fastställt verksamhetsbidrag justeras årligen med den årliga förändringen av Löneindex för tjänstemän med april 2011 som basmånad. Uppräkning sker från och med år 2013.

Kvinnojouren skall till kommunen årligen och senast den 30 april lämna redovisning för föregående års verksamhet i form av verksamhetsberättelse inkl bokslut samt lämna ansökan för nästkommande år.

Kommunen skall behandla ansökan och lämna beslut senast 30 juni året före.

SAMRÅD/DIALOG

Eventuella meningsskiljaktigheter som kan uppstå mellan parterna i detta samverkansavtal skall lösas i samråd och genom dialog.

Detta samverkansavtal är upprättat i två exemplar varav parterna tagit var sitt.

För Östersunds kommun

För Kvinnojouren

Stefan Konradsson
Ordförande i Socialnämnden
Östersunds kommun

Ordförande

Angående boendet

I flippärmen vid jourskrivbordet finns en rad punkter till stöd och hjälp för din planering inför att ta emot en kvinna och hennes barn för boende. Punkterna finns till stöd för din bedömning men är inte en intervjumall.

Det mesta får du svar på i ett vanligt samtal om hur det är att bo på kvinnojour, där du informerar om vad som gäller hos oss och vad vi kan bistå med. Det är viktigt att kvinnan får så mycket information hon behöver för att bestämma om hon vill stanna hos oss.

Allt boende är frivilligt och hon kan säga ja eller nej. Men det är vi som beslutar om vi erbjuder henne en plats eller inte.

Begränsningar i boendet

Vi tar inte emot för boende:

- När det föreligger psykiskt eller fysiskt vårdbehov
- När det finns ett aktivt missbruk
- När det finns ett personligt omvårdnads- eller omsorgsbehov¹ av mat, kläder, hygien.

Våra lokaler har begränsningar för vissa funktionshinder.

Även om vi inte kan erbjuda boende till alla så kan vi träffas på annan plats för att utröna om vi kan erbjuda något annat stöd.

Hemtjänst och personliga assistenter kan inte ha sin arbetsplats hos oss.

Den som förvarar, använder eller är påverkad av alkohol (med nedanstående undantag) eller droger i boendet avvisas omedelbart.

Boende akut genom myndighet

När en myndighet tar kontakt för att akut komma med en kvinna och ev barn gäller samma bedömningsgrunder. Men det kan vara svårare att få tillräcklig information i första skedet.

Vi tar emot en kvinna som är berusad men inte är i aktivt missbruk men stannar då kvar tills hon är nykter och gör då en ny bedömning.

Är du i övrigt det minsta osäker på din bedömning när du träffar kvinnan, stanna kvar på jouren med kvinnan tills personalen kommer och ring in annan jourkvinna för hjälp om det behövs.

¹ Förväxla inte detta med det behov av omsorg som finns i en akut situation eller av säkerhetsskäl.

063-132500

Avtal mellan Kvinnojouren – en fristad i ingenmansland (Kvinnojouren) och Östersunds kommun om utförande om insats för enskild.

Uppdraget gäller för tiden och avser:

Namn..... Pers nr
samt barnen

Namn..... Pers nr
Namn..... Pers nr
Namn..... Pers nr

Insatsen avser Boende Stöd

Kommunen åtar sig:

.....

Kvinnojouren åtar

sig:.....

.....bor frivilligt tillfälligt på Kvinnojouren i enlighet med beviljat bistånd från Socialtjänsten i kommun. Boendet är inte tidsbestämt utan regleras dels av Socialtjänstens beslut, dels av kvinnans eget önskemål och Kvinnojourens medgivande.

Boendet är kollektivt men i eget rum. Det innebär att kök, badrum, vardagsrum etc delas med andra boende. Kvinnan kan inte vara folkbokförd i Kvinnojourens lägenheter. Personal finns tillgänglig dagtid eller enligt särskild överenskommelse.

Kvinnojourens lokalisering är inte offentlig och kommunen förbinder sig att inte röja var kvinnan/barnen befinner sig eller att ange läge/adress i sina handlingar. Syftet med boendet är att ge den boende skydd och stöd. Bedömningen av vilka stödinsatser som behövs görs tillsammans av kvinnan, socialtjänsten och kvinnojouren. Om insatserna är av art och kostnad som är utöver vad kvinnojouren normalt erbjuder faktureras detta i efterhand. I övrigt gäller Kvinnojourens policydokument för boende genom insats för socialtjänsten (Bilaga 2).

Bilaga 1, Samverkansavtal mellan Östersunds kommun och Kvinnojouren

Kvinnan, socialsekreterare samt personal från kvinnojouren skall mötas för uppföljning vid behov eller om boendet överstiger en period om två månader. Kvinnan erbjuds att lämna en utvärdering. Särskild avstämning görs med barnen.

Under förutsättning att Kvinnojouren inte kan tillgodose kvinnans/barnens behov kan föreliggande avtal upphävas av Kvinnojouren med omedelbar verkan. Ansvarig socialtjänst är då skyldig att skyndsamt finna en annan boendelösning för dessa.

Socialtjänstlagen skärptes 1 juli 2007 när det gäller ansvaret för brottsoffer och deras anhöriga. Socialnämnden kan lämna över genomförandet av en insats till någon annan, t ex en ideell förening som driver kvinnojour. Genom detta avtal överenskommer aktuell kommun med Kvinnojouren om att utföra ovanstående insatser. Som bilaga till avtalet finns det Meddelandeblad från Socialstyrelsen som tydliggör dels nämndens ansvar men också Kvinnojourens ansvar – med hänvisningar till socialtjänstlagen. (Bilaga I)

Datum _____

Kvinnojouren – en fristad i ingenmansland

Socialsekreterare
Tel: